

PRIHODNI REDNI ZBOR J.S.Z. BO V CLEVELANDU

PRICNE SE V SOBOTO 1. SEPTEMBRA IN ZAKLJUČI V PONDELJEK 3. SEPTEMBRA NA DELAVSKI PRAZNIK

Važnost X. rednega zbora JSZ in Prosvetne matice. — Vprašanje Proletarca. — Načrti eksekutive za agitacijo. — Potovalni zastopniki

ČLANSTVO klubov JSZ je odločilo, da bo prihodnji ali deseti redni zbor v Clevelandu. Na glasovanju so bila mesta Cleveland, Canonsburg in Chicago. Zbor se prične v soboto 1. septembra in bo trajal tri dni. Konča se v ponedeljek 3. septembra, na praznik Delavskega dne.

Udeležiti se ga delegati klubov in Konferenc JSZ, kulturnih in podpornih društev, ki so v Prosvetni matici, člani odborov JSZ in poročevalci.

Pročlega ali devetega rednega zbora, ki se je vršil meseca maja 1932 v Milwaukeeju, se je udeležilo 26 delegatov klubov JSZ, 4 delegati Konferenc, 16 delegatov kulturnih in podpornih društev Prosvetne matice, dva bratska delegata, 12 reprezentativnih poročevalcev iz različnih krajev in 15 članov odborov, ki so ob enem bili delegirani zastopati klube in društva Prosvetne matice, katera niso poslala svojih delegatov. Skupno je štel IX. redni zbor 75 članov, ali 15 več kakor jih je bilo na VIII. rednem zboru l. 1930 v Detroitu.

Na zbor v Cleveland se pričakuje še več delegatov klubov JSZ in društev Prosvetne matice, kot pa jih je bilo v Milwaukeeju.

Vprašanja, o katerih bo obravnaval zbor, so zelo važna. Tičejo se bodočnosti JSZ in Proletarca, kulturnega dela v področju Prosvetne matice, razmerja naših klubov z okrajnimi in državnimi organizacijami soc. stranke, o agitaciji med Hrvati in Srbi, o stanju naših kulturnih društev, agitacije med mladino, socialističnega delovanja med ženstvom itd.

Na vsakem zboru je bilo več ali manj razprave o združništvu, o podpornih organizacijah, o unijah, o naših stikih z delavstvom v starem kraju in o različnih drugih problemih ter zadevah.

Eksekutiva bo na svoji prihodnji seji sprejela začasen spored, ki bo predložen članstvu v razpravo in delegaciji prihodnjega zbora, da ga sprejme kot bo v osnutku, ali pa spremeni.

Nedvomno se bo na zboru pojavilo vprašanje bodočnosti JSZ v smislu resolucije, katero sta svojočasno predlagala detroitška klubba. Tu bo prilika, da se člani zbora temeljito pomenijo, kakšne preuredbe so potrebne, da bo delo naših organizacij uspešnejše.

Na sejah klubov se čujejo dostikrat opombe in očitki, da nekateri člani trojijo ves svoj čas za delo in aktivnosti v podpornih društvih, namesto da se bi posvetili socialistični agitaciji. Priporočljivo je, da se na prihodnjem zboru razpravlja, ali so take aktivnosti klubom in socialistični stvari kvarne, ali koristne. JSZ si bo morala v tem oziru odrediti stališče in določnejše smernice, ki bodo pomagale članom in somišljenikom vršiti svoje delo z boljimi rezultati ne samo za organizacije, v katerih so aktivni, ampak tudi za delavsko gibanje v celoti.

Važna točka zborovega spreda bo nedvomno naš tisk (Proletarec, Ameriški družinski kolegar, Majski Glas, knjige in brošure Prosvetne matice itd.)

O "Proletarcu" so člani upravnega odbora in eksekutive precej razpravljali na svoji

seji 10. maja. V času krize je Proletarec izgubil veliko število naročnikov. Nazadovani so sicer vsi listi, ampak to ni za nas nikakoli tolažba. Mnogo je bilo krivo nazadovanje tudi pomanjkanje potovalnih agitatorjev. Včasih smo imeli dva ali tri, od časa do časa tudi več, medtem ko smo lani in letos imeli na potovanju za Proletarca in zvezo le tu in tam koga. V Pennsylvaniji obiskuje naročnike Anton Zornik. "Proletarec" zelo pogošča Josipa Snoja, ki je eden izmed najuspešnejših agitatorjev. Razširil je ta list povsod kjer je potoval. Agitaciji ga je odtegnila bolezen.

Ker bi "Proletarec" s tem številom naročnikov, in ob pomanjkanju gromote podpore, bremena tiskovnih stroškov ne zmoget, je eksekutiva sklenila, da je treba dobiti potovalnih agitatorjev vsaj začasno kolikor največ mogoče.

John Rak, ki je izmed članov naše mlajše generacije eden najdelavnejših sodrugov, bo šel na agitacijo v Ohio. Chas. Pogorelec se bo mudil kak teden na agitaciji v Detroitu, bodisi pred ali po strankini konvenciji, ki se bo vršila 1., 2. in 3. junija.

Uprava ima nalogo dobiti koga, ki bi obiskoval naročnike in pridobil nove v naselbinah v vzhodnem Ohiu. Sploh se mora agitacija za "Proletarca" temeljito povečati, kajti brez razširjenega socialističnega glasila tudi JSZ ter njeno prosvetno, agitacijsko in politično delo ne bo moglo napredovati.

Upravni odbor je odobril sugestijo sheboyganske konference za obnovitev rdečih nedelj. Na gotove dneve, ki se jih bi določilo za organizirano agitacijo, bi člani obiskovali rojake, da jih pridobijo med naročnike "Proletarca", in ob enem bi prodajali socialistične knjige in brošure. Te vrste agitacije je v naših klubih v prid JSZ in Proletarca veliko premalo.

Potrebno je dalje, da se sklicuje več shodov za JSZ in njeno glasilo. Izkazalo se je, da so shodi, ako se ne vrše preporedkoma, eno izmed najboljših agitacijskih sredstev.

JSZ je letos v primeri z lanskim letom napredovala okrog 100 članov. Toda v teh kritičnih časih, ko se vrše velikanske socialne spremembe, bi morala JSZ skokoma napredovati in istotako njeno glasilo. Delavstvo je pripravljeno poslušati, ovira pokretu pa je pomanjkanje sposobnih, energičnih agitatorjev. Ta ovira mora izginiti, kajti v naših klubih je dovolj takih članov, ki so zmožni za agitacijske naloge. Treba je le da se jih lote!

Do X. rednega zbora JSZ imamo dobre štiri mesece. Ojačajmo v tem času agitacijo v vseh naselbinah kolikor največ mogoče, pridobimo "Proletarcu" do zbora vsaj nekaj sto novih naročnikov in Prosvetni matici napredna podpora in kulturna društva, da jih bo štela kot še nikoli doslej, pa bo tudi na zboru tako navdušenje in razpoloženje, kakršno je potrebno, če hočemo živeti in napredovati. Ker so tu še vsi pogoji, radi katerih je JSZ nastala, in ker je naše glasilo potrebno kakor je bilo pred tridesetimi leti, ne smemo dopustiti, da bi v delom, ki se ga vrši v področju JSZ, ponehaval, pač pa ga mcramo dvigniti, ker je to edini način, ki vodi k zmagam in uspehom!

VAL STAVK, DEMONSTRACIJ IN BOJEV PO VSI DEŽELI

Vihar nezadovoljstva z razmerami. — Milica in deputiji proti stavkarjem in brezposelnim

Stavke v vseh krajih dežele se množijo. Nezadovoljstvo z NRA narašča. Kapitalisti hočejo, da se v NRA ohrani le tiste določbe, ki koristijo njim, vse druge regulacije pa naj se briše, posebno glede unij. Kaj jih je sploh treba, vprašujejo delodajalci, in nato hite zagotavljati, da s svojimi delavci lepo ravnajo, da so odnosi med vodstvom in delavci pristrani, in da imajo delavci svojo (kompanijsko) unijo, kar jim zadostuje.

Val stavk je za dokaz, da so odnosi med delavci in kompanijami vse kaj drugega kot pristrani. In demonstracije brezposelnih zgovorno potrjujejo našo trditev, da vlada kljub svojim obljubam in v zvezi velikim izdatkom za javna dela ter pomožne akcije ne more rešiti tega problema, ker je v danih razmerah nemogoče večati imovine premožnih in ob enem manjšati bedo ljudstva. Vsako večanje bogataških imovin pomeni danes tudi večanje bede.

Takozvane minimalne plače, določene v pravnilih, so zdaj v večini slučajev maksimalne. Ker ima je malokdo skozil vse leto stalno delo, so nizke plače v tem razmerju povprečno skozil vse leto še nižje. Zato se delavci začeli s pomočjo stavk boriti za priznanje unije in zvišanje plač.

V jeklarski industriji se pripravljala splošna stavka. Delavci v avtni industriji so z odborom, ki je bil na posredovanje Roosevelta imenovan, da rešuje spore med delavci in kompanijami, skrajno nezadovoljni. Uvideli so, da jim ne preostaja drugega kot stavka. V Detroitu je bilo prošli teden v stavki nad 20.000 avtnih delavcev brez onih, ki so vsled stavke istotako ob delo.

V Clevelandu je nastalo prošle tedne toliko stavk kakor v tem mestu že leta ne pomnijo. Stavke v posameznih obratih — velikih in majhnih, so se dogodile tudi v Tolidu, v Cantonu, Akronu, Mansfieldu, Cincinnatiju in mnogih drugih ohijskih mestih. Avtna industrija je paralizirana in voditelji unije so prošli teden kompanijam zapretili z generalno stavko.

V Hazardu, Ky., je zastavkalo 2.000 premogarjev. Organizirani so v UMW.

Pozorišče stavk so tudi industrialni kraji na jugu. Iz Birminghama, Ala., poročajo, da so se dogodili vsled provokacij skebov in kompanijskih stražnikov izgredi pri rudnikih Tennessee Coal, Iron and Railroad kompanije. Dva črna sta bila ubita, šest deputijev in trije črnci pa so bili ranjeni.

Do streljanja v industrialnih sporih je prišlo tudi okrog premogovnikov v okrajema Walker in Jefferson v Alabami. Kompanije na jugu ne oborožujejo samo svoje deputije, ampak tudi skebe.

V Butte-u, Montana, so zastavkali rudarji, mehaniki in električarji. Zahtevajo zvišanje plač, ki je zdaj za napor, nezdrava dela v buttskih rudnikih izredno nizka, in skrajšanje delavnika na 30 ur v tednu.

V San Franciscu in drugih pristaniščih ob Pacifiku je dne 9. maja zastavkalo 12.000 pristaniških delavcev, ki zahtevajo \$1 na uro in 30 ur dela v

tednu. Zdaj imajo 85c na uro in 48 ur dela v tednu.

Pristaniški delavci v New Orleansu in v texaskih pristaniščih so stavke že dobili, ob Pacifiku pa jo skušajo kompanije s pomočjo policije in deputijev streti s skebi.

V Seminole, Okla., in okoliških krajih, so prve dni maja zastavkali delavci na oljnih poljih.

V Cedar Rapidsu, Ia., so zastavkali klavniški delavci. Pogajanja za poravnavo so se pričela 9. maja. V Manchesteru, N. H., so zastavkali delavci Amoskeag Manufacturing kompanije kljub apelom odbora unije, da naj čakajo mirne poravnave. Takih slučajev je veliko, toda delavcev ni mogoče držati nazaj, ker so uvideli, da so vselej ukanjeni, če se prepuste takozvanim posredovalnim odborom.

V St. Louisu je dne 14. maja zastavkalo 2500 klavniških delavcev.

Tudi Boulder dam, kjer gradi zvezna vlada velikanski jez za veliko umetno jezero, ki bo služilo namakanju obširnih polj v bližini in dajalo vodno silo elektrarnam, ni izvzet v sedanjem valu stavk.

V različnih krajih Kansasa so brezposelni skušali z demonstracijami opozoriti oblast in javnost na svojo bedo. Namesto pomoči je poslal governor na brezposelne v Wichiti dva oddelka milice.

Tudi v krajih v Kansasu, kjer žive slovenski premogarji, so se dogodile demonstracije brezposelnih. O njih je zanimivo poročilo v dopisu iz Kansasa v tej številki.

Izgleda, da je vlada s svojo NRA v tej situaciji brez moči. Kompanije se ne zmenijo za njena svarila, naredbe in Ni-ro, delavci pa so se obljub naveličali, pa tudi živeti se jim hoče. V razmerah kot so pa je življenje pretežavno.

Vsi hočejo mladino

Mussolini gradi svojo bodočo fašistično državo na mladini. Nihče drugi je ne sme vzgajati kakor vladne organizacije. Cerkev je dovoljeno, da jih uči verouk. Glavna fašistična mladinska organizacija je Ballila. Dollfuss v Avstriji jo organizira v "domovinski fronti", nazivi v Hitlerjevem jugendu in v Rusiji v komso-molu.

MISS DUKE JE BILA PRIDNA

Miss Doris Duke, ki je postala nedavno polnoletna, je prejela \$29,933,793 dote, ali skoro trideset milijonov dolarjev.

Včasih so pravili, da mora biti človek priden in varčen, pa si pridobi premoženje. Ampak Miss Duke tega ni bilo treba. Njen oče, ki je umrl leta 1925, je zapustil nad 100 milijonov dolarjev. Od tega je hči Doris dobila 30 milijonov, poleg vso, ki jih je trošila za preživljanje. Vso to imovino so spravili skupaj delavci v Dukovih tobačnih tovarnah. Oni so bili res pridni, pa kljub temu nimajo zadoosti, da bi mogli poleg garanja imeti tudi nekaj udobnosti in ekonomske sigurnosti.

MILIJONA DOLARJEV NI MOGOČE OBSODITI

MED ameriškim ljudstvom velja prislovica, da je milijon dolarjev nemogoče obsoditi. Najnovejši dokaz temu je bivši zvezni blagajnik v Hoovervem kabinetu Andrew Mellon. Davčni urad zvezne vlade je po preiskovanju njegovih dohodkov, ki jih je imel l. 1931, ugotovil, da je plačal za omenjeno leto okrog \$650,000 premalo dohodninskega davka, in da so njegove obveznosti zvezni vladi na davku vsega skupaj okrog dva milijona dolarjev. Dne 8. maja se je vršilo v Pittsburghu zaslišavanje pred federalno veliko poroto. Sodnik Robert M. Gibson je predsedoval. Načelnik porote je bil bankni klerk Wm. Beeson, ostali porotniki pa so bili po poklicu: delavec 5, farmarja 2, inženirja 2, mehanika 2, klerka 2, klepar 1, tesar 1, lesni trgovec 1, pisatelj 1.

Kljub dokazom, ki so jih predložili uradniki davčnega urada, in kljub vladnim odvetnikom, ki so porotnike urgirali, da naj spoznajo Mellona krivim, so ga oprostili.

Andrew Mellon je eden izmed najbogatejših ljudi v Ameriki. L. 1931, ko je že milijone delavcev trpelo pomanjkanje vsled krize, so značali Mellonovi dohodki po dokazih vlade še vedno nad devet milijonov dolarjev, ali točno \$9,212,905. In takih ljudi se v Zed. državah ne obsoja, pa četudi so tirani pred federalno sodišče. Lokalna sodišča si jih niti ne upajo pozvati predse za njihove kršitve. Sodniki vedo, da bi to pomenilo poraz pri naslednjih volitvah.

Ko je porota izrekla svoj oprostilni pravorek, se ji je Mellon zahvalil in dejal, da se je uveril, da duh pravičnosti v ameriškem ljudstvu še živi.

Poraz davčnega urada v slučaju Mellona je nova blamaža za zvezno vlado, ki je ob nastopu Roosevelta pretiila, kako zelo bo stopila bogatašem na prste in jim dokazala, da bodo odslej pred zakonom vsi državljani enaki. Pokazalo se je kaj kmalu, da so razlike ostale razlike, kakor poprej. Vladi je na pr. obtožila multimilijonarja Charles Mitchella, ki v zvezi milijonskim dohodkom več let ni plačal nikakega dohodninskega davka. Očitno je bilo, da je vlado prevaril. Bil je tiran pred poroto. Zvezni davčni urad je s pomočjo generalnega pravnikarja najel v "prosekutiranju" Mitchella najboljšega advokate. A zgodilo se je isto, kakor zdaj z Mellonom. Tudi Mitchell je bil oproščen. Listi pa so tedaj ponovili prislovico, da je v Ameriki milijon dolarjev nemogoče obsoditi.

Poleg bankirja Mitchella in Mellona je bilo obtoženih več drugih bogatašev zaradi enakih pregreškov, toda brez uspeha za davčni urad. Kaznovani so bili le tisti kršilci, ki spadajo v srednji razred, ne pa v vrhno plast bogatašev.

Ako bi bogataši hoteli plačati toliko dohodninskega davka, kolikor bi ga na podlagi zakona od svojih fiktivnih dohodkov morali, bi vlada imela precej več milijonov na razpolago. Toda zakon ima toliko vrzeli v prid bogatašev, da se davku lahko legalno ognejo, kolikor pa se mu ne morejo legalno, se ga otresejo s svojim vplivom in ugledom. Kajti tukaj so tudi delavci naučeni oboževati zlato tele, zato se porotniki zadržijo vse drugače, kadar imajo pred seboj multimilijonarja, kar se itak zelo redkokdaj pripeti, kot pa, če je pred njimi na zatožni klopi kak revež ali celo rdečkar.

Vlada potrebuje dohodke. Dohodninski davek je en vir. Če bi vlada hotela davčno breme razdeliti sorazmerno na podlagi imovine posameznikov, bi se velika bogastva bržkone ne večala tako hitro, ker bi šli profiti večidel nazaj med ljudstvo skozil roke davčnega urada. Toda to bi bila "konfiskacija", pravijo tisti, ki štejejo imovino v milijonih, zato se je tudi Rooseveltova vlada zatekla k davkom, kakršne plačujejo toliki direktno ali indirektno največ revni sloji.

Na ta način seveda ne pride do "distribucije ameriških bogastev", pač pa postajajo velika premoženja še večja in delavci ter farmarji čedalje bolj obubožani.

Socialistična stranka je v volilni kampanji l. 1932 volilcem predložila svoj davčni načrt in svoj "new deal", ki bi rešil kaj zalegel. Ali ljudje so se pustili po svoji stari navadi ujeti politikom ene ali druge kapitalistične stranke, zdaj pa zamažj čakajo obljubljene prosperitete. Te pod kapitalizmom ne bo nikoli več. Čimprej se ljudstvo sprizajni s tem dejstvom, toliko prej se bo pripravilo vreči sedanjí sistem.

RAZNOTEROSTI IZ INOZEMSTVA

Kanceler Dollfuss ima vzlic svojemu zaveznístvu s pa-pežem, Mussolinijem in Madžarsko čedalje težji položaj. Ljudstvo skuša pridobiti na svojo stran s shodi, toda ni eden ne mine mirno. Na mnogih so se dogodile eksplozije bomb, sicer le takih, ki povzročajo pok, toda vlada je v strahu, kaj, če bodo začeli opozicionalni operirati s pravimi bombami! Velika večina prebivalstva je proti Dollfussu zaradi njegovega hlapčevanja Italiji.

Iz Barcelone poročajo, da je predsednika Katalonije Luis Companysa obiskalo šest anarhističnih vodij, v namenu, da se sporazumejo z vlado. V Kataloniji so anarhisti s svojimi sintikati močan faktor. Ker je bilo to posvetovanje nekaj izrednega, poročevalci u-gibajo, kaj mu je bilo namen. Nekateri domnevajo, da išče governor sodelovanja anarhi-

stov v morebitnem boju med Katalonijo in špansko vlado. Drugi zatrjujejo, da je governor predlagal anarhistom koncesije, če obljubijo, da se v grozeči socialni revoluciji ne bodo pridružili socialistom. — Velik del radikalne socialistične stranke v Franciji se ne strinja s sodelovanjem svojih vodij v vladi. Zato nje-ono levo krilo proti odstopiti in se pridružiti socialistični stranki. Radikalna socialistična stranka ni socialistična in pravem pomenu besede, pač pa buržvazna liberalna stranka, silna, kakor je bila liberalna v Angliji ali kakor so progresivci v Wisconsinu. — Francoski listi se jeze nad Zed. državami, ker ameriške aeroplanske družbe os-trbujejo Nemšiji stoline vojnih letal. Časopis Echo de Paris trdi, da so ameriške družbe prodale Nemšiji za dva tisoč letal motorjev.

SREBRO, ZLATO IN KRIZA

Mnogi liberalni in tudi konservativni ekonomski mislijo, da je krize, oziroma njenega nadaljševanja, kriv napačen denarni sistem. Tega mnenja je tudi ameriška vlada, zato je ukinila zlati standard, prevzela vse zlato, uvedla kontrolirano inflacijo in manipulira z dolarjem v konkurenci z drugimi denarnimi enotami na mednarodnem trgu.

Ker to ni dosti izdalo, pritiskajo pristaši dvo-kovinskega standarda (zlatemu hočejo dodati srebro), da naj vlada

določi ceno srebru enako kakor je legalizirana za zlato, in kupi srebro, kar ga je na trgu. Kupila bi ga s papirnati denarjem, v zameno pa bi vzela srebro in bi ga shranila v svojih blagajnah. Drugi tej zahtevi, za katero se posebno zavzemajo poslanci iz zapadnih držav, nasprotujejo, češ, da bi prevzem srebra s pomočjo novih milijonov papirnatega denarja bil nadaljni skok v inflacijo.

Vsi ti ekonomski pozabljajo, da krize ne povzročata denarni

sistem, ampak privatno lastništvo produktivnih in distributivnih sredstev. Privatno lastništvo, ki ga označujejo za kapitalizem, obratuje vse za radi profita. Ta sistem je pridelal zljaj na stopnjo razvoja, s katere ne more nazaj, ne naprej, ampak hira na mestu. Edina izdatna reforma bi bila socializacija industrije in vseh prirodnih virov, ne pa samo prevzem srebra, kajti to bi pomagalo le špekulantom s srebrom, med njimi Rev. Coughlinu, in rudniškim družbam, ki pridobivajo srebro.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Clasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze. NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL. Telephone: Rockwell 2864.

Odsev iz plasti denarnega "plemstva"

Ameriška tobakna industrija je poslednja leta posebno v izdelovanju cigaret zelo napredovala, največ zato, ker se ji je posrečilo s pomočjo reklame pripraviti velik del ameriškega ženstva med kadilke. V ta namen je potrošila za oglašanje milijone dolarjev.

Dobički velikih tobaknih korporacij so v preteklih letih še bolj narasli kakor povprečno v letih pred krizo. In izkoriščanje delavcev in delavk v tobaknih delavnicah ni nič manjše.

V tovarnah R. J. Reynolds Tobacco kompanije v Winston Salem, N. C., je bila do nedavna minimalna plača za ženske 10c na uro in \$2.65 na teden.

Čitatelji se morda še spominjajo orgij Reynoldsovih dedičev, ki so se ubijali v spolnem uživanju in se kopali v luksuzu, ki ga jim omogočajo milijoni dolarjev, katere so izprežali iz garanja delavcev in delavk.

Predsednik te družbe si je zgradil rezidenco, ki ima 374 sob, dvorane in luksurično opremo, o kakršni delavec, ki mu je koliba ali "šenda" že lep stan, niti ne sanja. Razine pločevinaste naprave in umivalniki so iz čistega zlata. Njihovi delavci pa žive v pomanjkanju. Mnogi so si nakopali boleznih pri nezdravem delu, pa se družba ne pobriga toliko, da jim bi oskrbela potrebno zdravniško nego. Čemu tudi! Delavcev je mnogo in zdravstvo je draga stvar.

Zmanjšanje brezposelnosti v nazijski Nemčiji

Hitlerjeva vlada se hvali, da je do konca aprila leto znižala število brezposelnih s 5,331,000, kolikor jih je bilo pred letom, na 2,609,000. V Franciji trdijo, da se v Nemčiji celo statistika pokori Hitlerju.

Brezposelnih v "tretjem rajhu" je veliko več kot pa jih označuje gornje število. Več sto tisoč odslovljenih socialistov in komunistov sploh ni všteti. Hitlerjeva vlada je vpslila par milijonov brezposelnih po zgledu ameriške CWA, plača pa jim od \$2 do \$3 na teden, kar je manj, kot pa je prej znašala njihova brezposelnostna zavarovalnina. Okrog 600,000 brezposelnih deklet je razdeljenih gospodinjam, katerim morajo opravljati hišna dela na ukaz vlade brez plače. Deležne so le stanovanja in hrane.

Mnoge tovarne imajo vpselenih tisoče več delavcev kakor pred letom, toda skupna plača tega večjega števila delavcev je zdaj nižja kakor jo je prej prejemale manjše število delavcev. To pomeni, prvič, da so plače pod Hitlerjevim režimom znižane, in drugič, da si eno stalno delo delita dva ali trije delavci.

Nepobarvana poročila iz Nemčije nič ne taje, da nezadovoljnost med delavci narašča, toda disciplina in moč organiziranega nazijskega aparata ter njegovih privatnih čet je še tolikšna, da na kak večji odpor delavcev zdaj še ni misliti. A dan obračuna pride gotovo.

Radikalni govori v kongresu

V amerškem kongresu je par poslancev, ki so vsaj večasi sposobni izlučiti resnico. Nedavno je senator Homer T. Bone iz Washingtona tolkel v svojem govoru po trutih in izjavil, da so danes skoro vsa denarna sredstva v posesti velebankirjev in drugega omejenega števila bogatašev. O bodočem obožovanem konfliktu je dejal: "In ako ti ljudje izzazujejo novo vojno, bodo pozvani v njo le sinovi tistih, ki posedujejo samo 5 odstotkov ameriških bogastev. Njihova naloga bo, da se oblečejo v uniforme in umirajo na bojiščih."

Opij nacionalizma

Človek mora živeti nekaj časa izven Evrope, da vidi, kako smešno je besnenje nacionalnih domišljavosti na tem kontinentu s pet in tridesetimi narodi, ki se vsi pasejo ob čustvu svoje veličine. — Henrik de Man.

Na sliki so ameriške vojne ladje na mornarstvu z dimom, da zaostro pogled nanje nevrnih pri Panamskem prekopu, ki se zagrinjajo z dimom, da zaostro pogled nanje sovražnim aeroplanom.

POROČAJTE

Zakaj agitirate za razširjenje Proletarca? Čemu smatrate, da je ta list vreden, da mu pridobivate novih naročnikov? To je potrebno da poveste v prid tistih, ki so sposobni za agitiranje, pa se še niso lotili tega dela.

Ali imate za izboljšanje Proletarca kaj priporočil?

Kaj je po vašem mnenju glavni vzrok, da se delavci branijo čitati časopise, ki so njihova bojovna glasila, medtem ko brez ugovora podpirajo kapitalistične liste?

Ali ima Proletarec po vašem mnenju še izgleda za obstoj v bodočnosti? Prihodnje leto bo preteklo 30 let, odkar izhaja. Izvršil je za duhovni preobrat našega ljudstva kot noben drug jugoslovanski časopis v tej deželi. Med slovenskimi časopisi je Proletarec edini, ki je popolnoma in v vseh ozirih last in glasilo načelno delavske organizacije.

Tisti, ki z vsebino Proletarca soglašajo, toda ne delujejo zanj, so tudi vabljeni, da povedo razloge, čemu ne agitirajo za populariziranje "Proletarca".

Letos se bo vršil X. redni zbor JSZ, pa je potrebno, da se že sedaj pomenu o problemih našega glasila, zato, da bodo razprave na zboru konstruktivne in sklepi taki, ki jih bo res mogoče izvesti v korist Proletarca.

Pet milijonov na novo zaposlenih

National Industrial Conference Board poroča iz New Yorka, da je leto zaposlenih 5,182,000 več delavcev kakor jih je bilo marca lanskega leta. Ker ta dežela o zaposljevanju ne vodi točne statistike, so taka poročila nezanesljiva. Po mnenju omenjenega boarda je v Zedinjenih državah še vedno 8,021,000 brezposelnih.

Društvo št. 600 SNPJ bo imelo priredbo

Johnstown, Pa. — Mnoga društva prirejajo proslave, da čimboljše praznujejo 30-letnico SNPJ. Društvo Naša Slova št. 600 te jednote pa bo imelo veselico s sporedom v soboto 19. maja v Slov. del. domu na Moxhamu.

Na tej priredbi bo zapel nekaj pesmi znani zbor "Rodoljub" in vprizorjena bo igra "Poročna noč". Spored se prične ob 8. zvečer (stari čas). Pridite v dvorano zgodaj, da ničesar ne zamudite. Po sporedu bo plesna zabava. Igral bo Frank Siebertov orkester. Vstopnina je samo 25c. Za male cente se vam nudi veliko razvedrila. Pridite, da bomo tudi mi dostojno proslavili jubilej SNPJ. — J. Dimic.

Nekaj izrednega

Švica in Anglija sta edini državi v Evropi, ki sta v preteklih letih zmanjšali armado (število oboroženega oštva). Toda obe sta znatno ojačali svojo zračno vojno floto.

Spomini ob poslovitvi Antona Vidoša

Sele iz "Novog Svijeta" sem izvedel, da je moj stari znanec in sodrug Antona Vidoša dne 1. maja v Chicagu umrl.

Spoznal sem ga najprvo na seji socialističnega kluba JSZ leta 1913 v Butte-u, Montana. Predstavil mi je svojega prijatelja Wm. Lezeviča in tako smo vsi trije postali intimni znanci. Ta dva, oba Dalmatince, tajnik Fabjančič, Hrvat po rodu, Slovenca brata Kikel, Fred A. Vider in še par drugih, smo bili v klubu JSZ. Na vsaki seji je bilo tista leta kopica apelov za denarno pomoč. Ker klub ni imel niti toliko blagajne, da bi zmoželi plačevati najemnine, smo plačevali po dolar in nekateri tudi po več dolarjev na mesec za razne prispevke. Eden izmed najbolj požrtvovalnih je bil Anton Vidoš.

Našemu klubu je bilo določeno, da raznese vsako soboto par tisoč izvodov tednika Butte Socialist. Klub v celoti ga kajpada ni raznašal. Odzvalo se je za to delo samo nekaj članov in vršili smo ga teden za tednom vzorno in pripomogli, da je prišel ta socialistični list v stanovanje vsakega delavca v tem mestu barmke industrije, pa če ga je hotel ali ne. List smo vzdrževali z oglasi in prostovoljnimi prispevki.

Ko so nastopili za rudarje in za soc. stranko v Butte-u vsled silnih notranjih bojov v W. F. of M., in vsled ruvarjenja I. W. W. čezdalje težji časi, je trpel posledice tudi naš klub. Nekaj članov se je izselilo, ali pa so odstopili. Finančnih sredstev ni bilo, zato smo v svrhu hranjenja preemstili zborovalni prostor našega kluba v neko čisto navadno klet, umazano, pod nekim salunom, ki ga je lastoval dalmatinski rojak, zato, ker mu ni bilo treba plačati najemnine. Ali klubu je to škodovalo, ker je prihajalo odslej še manj članov na seje, ki so se vršile pogosto. Apelov za finančno pomoč stavarjem v raznih krajih, za naše liste in drugih je bilo mnogo. Vidoš je vselej prispeval brez ugovora.

V poletju 1914 so se dogodili v Butte-u znani zgodovinski izgrede rudarjev, ki so pomenili popoln razpad nekdanj slovitve unije W. F. of M. Unijska dvorana v bližini pošte je bila razdejana z dinamitom, ki so ga nanosili iz rudnikov največ Vidoševi rojaki, toda on sam ni odobral "direktnih akcij" v taki meri. Par dni pozneje je zavladala v mestu milica in poveljstvo je proglasilo prekri sod. V tistih dneh obrednega stanja sem moral celo za društvo SNPJ, katerega sem bil predsednik, iskati dovoljenje za sejo pri vojaškem poveljstvu, in društvo se je moralo obvezati, da se na seji ne bo vmešavalo v "druge zadeve".

V poletju 1914 smo bili Anton Vidoš, Wm. Lezevič in podpisani skupno na stanju pri rojaku Chas. Praprotniku, ki se je nekaj tednov prej oženil

in nas povabil na hrano in stanovanje na svoj dom. To je Billu Lezeviču in Antonu Vidošu ugajalo. "Pojdi se ti, da bomo trije," sta mi rekla. Ali novi dom nam ni posebno ugajal, kajti Charles in njegova žena sta živela prve mesece ved od ljubezni kakor od hrane, nam pa je bilo za hrano. Bill Lezevič se je ob neki priliki gospodinji, ki je bila novomeška rojakinja, zelo pritožil radi tega, češ, "toliko si zaljubljen, da iz dobre hrane vse slabo skuhaš". Nasmejala se je, bila je tako zelo srečna, in smejala se je tudi Bill. "Samo da ne bo to predolgo trpelo," je dejal, drugače se bomo selili!"

Zaradi čezdalje večje blokade in krize, ki jo je povzročila vojna v svojem začetku, je trg za baker padel zelo nizko in rudniki v Butte-u so večnoma nehali obratovati. Tisoče rudarjev je bilo vrženih na cesto. Bill Lezevič je odpotoval v Chicago k svoji sestri, Fred Vider je odšel v Minnesoto, brata Kikel v Farmington, Vidoš pa je dejal, da bo še nekaj časa počakal. "Morda bo kaj dela pozneje." Jaz sem ostal v Butte-u do konca obravnave, ki se je vršila proti socialističnemu županu Lewis Duncanu, ki je bil obtožen zanemarjanja dolžnosti, ker ni ukazal policiji rabiti silo, da bi potlačila izgrede rudarjev. Obravnava je trajala par tednov. Bila je ena najzanimivejših obravnav te vrste, dasi se jo redkokdaj omenja. Župan je bil spoznan krivim ter odstavljen. Dela v Butte-u ni bilo mogoče dobiti in tako sem se odločil za pot proti vzhodu, kjer se je človek lahko preživljal s precej nižjimi izdatki. Ustavil sem se Farmingtonu, Ill., da poizvem, kako bi bilo z delom v premo-govnikih. Z menoj je bil prijatelj, lep gorenjski fant, ki se je pozneje izgiral v minnesotskih rudnikih. Obiskala sva znanca Kikela in ga vprašala radi dela v premo-govnikih. Morda bi se dobilo par dni v tednu, so nama rekli, toda ob enem odsvetovali, da bi poskušala.

Ošla sva v Chicago. Jaz sem tu ostal, prijatelj je odšel v Milwaukee in potem dalje na sever do železnih rudnikov. Na Wentworthu v Chicagu sem obiskal Billa. Na vratih je bil napis v hrvaščini: "Ako nimaš o Franju Josipu ničesar lepega, tedaj v tej hiši ne govori o njemu." Aha, "avstrijski ki", sem si mislil. Potrkam. Ki mi odpro, me ugleda Bill "Zdravo!" Predstavi me sestri njenemu možu in gostičen Dalmatincem. Vsaki je posegel v omaro po svojo steklenico žganja in jo postavil pred me. Težka situacija! Rešil mi je Bill, ki mi je potihoma dejal, da naj se vsem zahvalim in pijem le iz gospodarjev steklenice. Govorili so samo o vojni. Bill jih je mikastil, kako silno omejeni da so vsi Dalmatinci v Chicagu, in da ga je sram svojih rojakov. Ampak vojna je bila v ospredju in je

zasenčila vse take insulte. Braši so le Zottijev dnevnik. Ko je Franc Jožef umrl, so mu Dalmatinci priredili v posnetku slovesen pogreb — ki je bil bržkone največji in najslovesnejši pogreb v tej dalmatinski-italijanski-kitajski koloniji.

Billa sem še pararat obiskal, včas pa je prišel on k meni. Po nekaj letih se je vrnil v Butte, kjer si je zlomil v rudniku nogo, ki mu ni več ozdravila. Polagoma je shiral in umrl. Poslednja leta je bil komunist, toda ne član. V prijateljskem pomenku mi je priznal, da se huduje zaradi obupa, ker se mora tako mlad in na tak način posloviti od življenja. "Treba je direktne akcije, da nas ne bodo ubijali kakor celo živine ne ubijajo," je dejal.

Na veliko iznenadenje sem srečal po več letih preselitve iz Butte-a v Chicago tudi Antona Vidoša. Revmatizem ga je pohabil toliko, da ni bil več za delo v majnah. Druga žrtev rudnikov. Toda Vidoš je kljub svojemu trpljenju ohranil dobro voljo in humor. Bil je aktiven v JSZ, dokler je obstajala hrvatska sekcija. Tudi komunistični struji je pomagal nekaj časa, potem pa se pridružil Jugoslovanskemu Prosvetnom Savezu in delal zanj ter za tednik "Novi Svijet" kljub svoji boleznih, ki ga je mučila petnajst let in ga popolnoma onesposobila za fizično delo. Pa je kljub temu pomagal kolikor in kjer je mogel. Bil je star 54 let, doma z otoka Šolte v Dalmaciji. V Ameriko je prišel l. 1904. Nastanil se je najprvo v Montani, kjer je pustil v njenih rudnikih najlepši del svojega življenja. Due 1. maja, katerega je toliko let praznoval, se je poslovil za zmerom.

Anton Vidoš je bil vse svoje življenje iskren in vzljubil vsakega, v katerem je videl sadruga z odprtim srcem in dušo. Bil je sodrug in človek v popolnem pomenu besede.

F. Z.

Thomas, Max Winter, bosta govorila v četrtek 24. maja na zap. strani

Chicago, Ill. — Češki klubi na zapadni strani sklicujejo s sodelovanjem kluba št. 1 JSZ in njegovih odsekov velik javen shod, ki se bo vršil v četrtek 24. maja v dvorani Sokol Havliček, 2619 S. Lawndale Ave. Ta dvorana ima sedežev za 1,600 oseb in je ena največjih na zapadni strani. Oddaljena je pol bloka severno od dvorane SNPJ.

Glavna govornika bosta Norman Thomas, ki bo dan pozneje govoril v Chicagu tudi v radiu (njegov govor bo oddala po deželi National Broadcasting Co.), in Max Winter, bivši podžupan mesta Dunaj. Prišel je v Ameriko po februarjski civilni vojni v Avstriji. Tu je nastopil že na mnogih shodih po vzhodu in drugih krajih ameriške Unije. Zdjaj je dobil toliko časa, da lahko nastopa na shodih tudi z apadno od vzhodnih držav.

V glasbenih točkah na tem shodu nastopita pevski zbor in tamburaški zbor "Karl Marx"; prvega vodi Fr. Kubiva in tamburaše Robert Alexa. Spored se prične ob 7:30 večer. Vstopnice so po 25c. Čar bo preostalo, gre v kamnanski fond soc. stranke v em okrožju.

Vstopnice dobite pri članih in članicah kluba št. 1, pri čeških sodrugih, v uradu Proletarca in Spravedlnosti in pri mnogih somišljenjkih. Pridite na shod zgodaj, da si zagotovite dobre sedeže. — P. O.

JSZ ima dva kluba več

v Bridgevillu, Pa., je bil ustanovljen nov klub JSZ z 11 člani.

Klub v Barbertonu, O., ki je bil neaktiven že nekaj mesecev, oziroma je razpadel, je bil končno reorganiziran. Pritostopilo je 30 članov. Seje bo imel izmenoma v Barbertonu in v Kenmore pri Akronu.

Jeklarski magnat v avdijenci pri papežu.

Myron C. Taylor, predsednik direktorja jeklarskega trusta (U. S. Steel Corporation) je bil dne 8. maja sprejet pri svetemu očetu v Rimu. Kaj sta govorila, poročilo ne pove. Morda o papeževem "socialnem" programu, kakršnega zdaj uvaja krvniški kanceler Dollfuss v Avstriji?

Taylor je načelnik trusta, kateri je tradicionalno sovražan ne samo socialističnemu in radikalnemu delavstvu vobče, ampak tudi konservativnim unijam.

Jeklarski delavci so bili in so med najbolj izkoriščanimi. Krivice, ki se jim gode, so tolikšne, da se pripravljajo na splošno stavko. Pobožni Taylor pa išče nasvetov in blagoslov, da bi uporni duh svojih delavcev srčno zatrl.

Suša in špekulanti.

Suša, ki traja že več tednov v vsem amerškem žitnem pasu, bo ponekod zelo znižala in v nekaterih delih popolnoma uničila pridelek. To pomeni draginjo. Mnogi kapitalistični časopisi delajo vtis, kakor da je to dobro za farmarje. Toda farmarjem preti beda vsled suše in v Washingtonu se že ukvarjajo s pomožno akcijo, ker vedo, da jim bo potrebna. Cene pšenici in drugim žitom se višajo, toda v prid špekulantom, ki bodo svoje velike zaloge poceni kupljenega žita drago prodali. Špekulanti kontrolirajo kapitalistično časopisje, zato pa neuko ljudstvo v mestih farbajo s pravljicami o koristih za farmarje, ker suša dviga cene. "New deal", ki je v početku toliko pretel menjalcem in špekulantom, ni v sistemu še ničesar spremenil. Clarence Darrow smatra, da je NRA špekulantom in trustom celo pomagala na škodo delavcev, farmarjev in malih trgovcev. In Darrow ni socialist pač pa pristaš predsednika Roosevelta in demokrat.

Tom Mooney ne obupa.

Tom Mooney nadaljuje z bojem za svojo osvoboditev, četudi so se vsi dosedanji legalni poskusi in organizirani pritiski izjavljali. Kalifornijska "justica" ga drži v ječi, ker noče priznati, da je bil po krivem obsojen. Da obvačuje svoj "prestiz", naj trpi — Mooney!

Zdjaj je vložil apel na zvezno sodišče, v katerem ga urgira prisiliti sodno oblast v Californiji, da mu da novo obravnavo.

Zidje so krivi krize.

Ker se kriza v Nemčiji nadaljuje in celo večja, je treba najti vzrok. V "tretjem rajhu" je to kaj lahka stvar. Zidje so krivi! In deloma tudi stari dolgovi. Tako je dejal Hitlerjev minister za propagando dr. Goebbels.

"Zidje v inozemstvu mislijo, da z bojkotiranjem nemškega blaga pomagajo židom v Nemčiji," je dejal Goebbels. "Toda če bomo začeli trpeti vsled posledic bojkota, bomo proti židom v Nemčiji uvedli hujše naredbe ko kdaj poprej... To je naše zadnje svarilo."

V istem govoru je Goebbels priznal, da so delavci v Nemčiji pre malo plačani. "Toda naša glavna naloga danes je, zapolniti brezposelnost!" Apelaril je na ljudstvo, naj bo kakor en sam ogromen valjar, ki bo potlačil vse, kar se upira nazijski politiki. "Ni ga problema, ki bi ga mi ne mogli rešiti," je vpil, in naziji so mu kajpada burno pritrdjevali.

Toda Goebbelsovi govori ne bodo zmanjšali krize v Nemčiji, niti ne bodo ustavili po slabševanju življenjskih razmer med delavskim ljudstvom. Strašilo z židi ne bo zmerom držalo in tedaj bo ljudstvo spoznalo, da je vzrok neizpolnenih obljub fašistična vlada, ne pa židje.

Cerkev proti razporoki.

Zbornica v republikli Peru je sprejela postavu, katera dovoljuje zakoncem, ki so poročeni tri leta ali več, razporoko, ako so si odtujeni toliko, da ne morejo živeti skupaj. V protest proti tej postavli je katoliška duhovščina ustavila skozi 24 ur vse cerkvene obrede: obhajanja, cerkvene pogrebe, krste, poroke, zvenenje itd. Nadškof Farlan je v proglasitvi "stavke" duhovščine dejal, da se je cerkev zatekla k temu protestu zato, ker je nova postava omadeževala svetost zakona.

Cerkvi se zdi bolj "moralno", da zakonci goljufajo drug drugega, se pretepajo in zmerjajo, ter žive skupaj, kot pa da se bi ločili. Če so si nezvesti, kaj zato! Saj je spovednica pri roki. Odveza vse odpusti.

Vojna na Arabskem.

Ibn Saud, kralj Arabije, se je po vzgledu Japonske lotil invazije sosedne dežele Yemen, da si jo osvoji za svoje kraljestvo. Obenem je na svoj način potrdil v Evropi skrivano resnico, da je naloga močnih armad osvajati, ne pa obramba.

Patriotizem municijskih baronov.

Ameriški in angleški municijski baroni oborožujejo (za velik profit, seveda) Japonsko, ki jo isti baroni slikajo v Zed. državah in v Veliki Britaniji za sovražnico svojih dežel. In francoski municijski baroni oborožujejo Nemčijo, zato, da bo proti Franciji boljše pripravljena. O, ne zato, ampak vsled profita. Za drugo se ne brigajo.

RIM

Poslovenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Zakaj je dejal to? Sam se je čudil, medtem ko si je izmišljal te reči. Ali je hotel ostati gospodar situacije, nikomur ne zaupati svojih misli, da lahko ravna po svoji volji? Kar ga je vodilo, je bila tudi nekakšna plašnost vpricho tuje, nekakšno osebno nagnjenje za nasilnost, ki je vmešavala v njegovo pošteno ogorčenost nekaj kakor občudovanje, pa tajna želja, da preišče vso zadevo s stališča svojega osebnega interesa, preden kaj sklene.

Postenjak je bil; gotovo ne bi bil dovolil, da se zastrupljajo ljudje.

Pierre, ki je bil usmiljen z živalmi, je gledal kokoš s tistim lahkim drhtenjem, katero povzroča vsako nenadno uničenje življenja. Stvar se mu je zdela povsem naravna.

"Oh, te kokoši! Tako abotno divje so, da jim še skoraj človek ni enak. Doma sem imel kokašjak in nobena si ni mogla poškodovati noge, ne da bi je bile začele vse druge, ko so ugledale kri, takoj kavšati; in požrle so jo, da so ostale same kosti."

Prada se je takoj oddaljil. Iskala ga je tudi žena s štirimi jajci, ki jih je bila s težkim trudom nabrala po vseh kotih. Naglo je plačal, pa poklical Pierra, ki se je še obotavljala:

"Hitiva, hitiva! Zdaj bo že trdna noč, ko pridemo v Rim."

Na vozu sta našla Santobona, ki je mirno čakal. Sedel je zopet na zadnjo klopeco, s hrbotom se je trdno upiral ob kozlič, noge je bil potegnili podse, malo košaro z lepo zloženimi smokvami pa je zopet imel na kolenih in jo ščitil s svojimi grobimi, grčaviimi rokami kakor kaj redkega in krhkega, čemur bi najmanjši sunek koles lahko škodoval. Njegov talar je bil videti kakor velika temna pega. V njegovem robatem, prstenem obrazu — v obrazu kmeta, ki se je čvrsto držal svoje divje grude in ga je par let bogoslovnih študij le malo ugledilo — so navidezno živele samo oči. Svetile so se v temnem, razjedajočem ognju strasti.

Ko ga je Prada videl tako odločnega, tako mirno sedečega, ga je pretresla groza. Potem, ko je voz zopet drdral po ravni, neskončni cesti, je dejal:

"No, abbe, to je bilo vince, ki nas bo čuvalo hudega zraka. Če bi nas hotel papež posnemati, bi kmalu okrevl od svoje griže."

Ali namesto da bi odgovoril, je Santobona le zamolčko godrnjal. Nič več ni hotel govoriti, temu se je zavlil v popoln molk, kakor da ga je prevzela bližajoča se, lena noč. Tudi Prada je molčal, upirajoč vanj oči in ugibajoč, kaj naj stori.

Cesta je napravila ovinek, potem je voz drdral dalje in dalje po belem tlaku, čigar ravna črta se je raztezala v neskončnost. Ta bela cesta se je zdaj začela nekako svetiti in se je razvijala kakor snežen trak, medtem ko je ogromna Kampanja na obeh straneh polagoma zapadala v fino senco.

Oj ta brezprimerna ura — somrak v rimski Kampanji, ko se vse pogrezne v njem in postane enostavno, ura gole neizmernosti! Ničesar, ničesar ni videti, kako črto obzorja, nič kakor pego kakšne posamezne, pokonci stoječe razvaline, toda ta nič je vzvišeno veličanstvo.

Med zamišljeno molčevima tovarišema, sredi neskončne žalosti večera se je Prada, sam v krepkih neizrecnega strahu, vpraševal in vpraševal, kaj naj stori. Njegove oči se niso odmaknile od Santobona; župnikov obraz se je pogreznil v noč, ali sedel je mirno in v voz je zibal njegovo veliko truplo. Ponašal je sam v sebi, da ne more pustiti tako zastrupljati ljudi. Smokve so bile gotovo namenjene kardinalu Boccaneri, in pravzaprav mu je bilo malo ležeče na tem, če je na svetu en kardinal več ali manj, če živi eventualen papež, čigar bodoče zgodovinsko delovanje je težko določiti. S svojimi ljutimi osvobodilskimi nazori, ves udan boju za življenje, je vedno smatral za najboljšo, puščati usodi prosto pot; ne glede na to se mu ni zdelo nič hudega, če požre duhovnik duhovnika; njegovemu ateizmu je bilo to le v veselje. Pomislil je tudi, da bi bilo lahko nevarno, če bi se mešal v to odurno reč, v nizke, sumljive in nepregledne spletkarije črne družbe. Ali kardinal ni bil sam v palači Boccanera: Ne bi li mogle priti smokve na napačen naslov, v roke drugih oseb, katerim se ni hotelo škodovati? Ta misel na slepi slučaj ga je zdaj preganjala in ne da bi bil hotel, sta vstali pred njim prikazni Darija in Benedete; kljub temu, da jih ni hotel gle-

dati, sta se mu vsiljevali in se vračali. Kaj če bi Benedeta, če bi Dario pokusil to sadje? Misel na Benedeto je takoj odklonil, ker se je spomnil, da obeduje s svojo teto in da ni med kuhinjama nič skupnega. Ali Dario je vsak dan zajtrkoval pri svojem stricu. Trenotek je videl Darija pred seboj, kako ga grabi krč in kako pada kakor ubogi monsinjor Gallo sivega obraza in udrtih oči, v dveh urah živ pa mrtev, kardinalu v naročje.

Ne, ne, to je grozno! Take strahote ne more dopustiti. Njegov sklep je bil torej gotov. Počakati je hotel, da se popolnoma sčerni, potem enostavno vzeti košaro župniku s kolen, pa jo brez besede vreči v katerokoli temno luknjo. Župnik bo že razumel. Mladi duhovnik pa ne bo morda niti opazil, da se je kaj zgodilo. Čutil se je zopet povsem mirnega, ko mu je prišla misel, da naj vrže košaro proč tisti hip, ko se bodo peljali par kilometrov pred Rimom skozi Porta Furba. V temi teh vrat pojde prav dobro; tam se ne more nič videti.

"Zamudili smo se in zdaj ne pridemo pred šesto v Rim," je glasno nadaljeval in se obrnil k Pierru. "Tmeli boste pa vendar še toliko časa, da se preoblečete in poiščete svojega prijatelja."

Ne da bi čakal na odgovor, se je obrnil do Santobona:

"Vaše smokve pridejo prav kasno."

"O, Njega eminenca sprejema do osmih," je dejal župnik. "In potem niso smokve namenjene za noč. Zvečer se ne jedo smokve. Te so za jutri zjutraj."

Zopet se je zatopil v molk in ni govoril nič več.

"Za jutri zjutraj! Seveda, seveda", je ponavljal Prada. "Kardinal si bo lahko posladkal, če mu ne bo nihče pomagal."

Pierre pa je nepremišljeno povedal, kar je vedel.

"Gotovo jih použije sam, zakaj njegov nečak, knez Dario, se je imel danes odpeljati v Napolj — majhno potovanje za zabavo iz-za neizgode, ki ga je bila cel mesec priklenila na posteljo."

Nenadoma je obmolnil, ko se je spomnil, s kom da govori. Ali grof je opazil njegovo zadrego.

"No, no, ljubi moj gospod Froment, nič me ne žalite. Saj je to že zelo stara reč... Mladi mož je torej odpotoval, pravite?"

"Da, razun če bi bil odgodil pot. Nikakor ne pričakujem, da bi ga še našel v palači."

Nekaj časa zopet ni bilo slišati nič drugega, kakor neprestano drdranje koles. Prada je molčal, zopet je bil vznemirjen in polastil se ga je neugodni občutek negotovosti. V kaj se hoče vtikati, ko Darija itak ni v Rimu? Vse to razmotrivanje mu je utrudilo glavo in naposled je mislil čisto glasno.

"Če se je odpeljal, je to storil zaradi konvencije, da mu ni treba priti na slavnost v palačo Buongianni; zakaj koncilska kongregacija se je danes zjutraj zbrala, da definitivno razsodi o procesu, ki ga vodi grofica proti meni... Da, takoj bom vedel, če podpiše Sveti oče razveljavljenje najinega zakona."

Glas mu je nekoliko ohripel; čutili je bilo, da se je stara rana zopet odprla in zakravela, rana, ki jo je usekala njegovemu moškemu ponosu žena, ki je bila njegova, pa se mu je odrekla in se prihranila za drugega. Bilo je zaman, da mu je prijateljica Lizbeta podarila otroka; obdolžitev nesposobnosti, ta žalitev njegovega moštva, se je venomer ponavljala in mu je napolnjevala srce s togotom. Nenadoma ga je močno pretresel mraz, kakor da ga je spreletela ledena sapa, in nenkrat je dodal, hoteč odvrniti razgovor drugam...

"Nocoj res ni toplo... To je huda ura v Rimu, ura po solnčnem zahodu, ko človek prav lahko skupi mrzlico, če ne pazi... Potegnite si pokrivalo bolje čez noge; dobro se zavite!"

Potem, ko se je bližala Porta Furba, je zopet nastal molk; bil je še težji kakor prej in podoben nepremagljivemu spancu, ki je zazibaval od noči pogoltno Kampanjo v spanje. Naposled so se prikazala vrata v svetlobi jasnih zvezd; pravzaprav je le Aequa Felice napravila lok, pod katerim je šla cesta. Ta ostanek vodovoda je bil iz daljave videti kakor ogromna masa starega, napol razpadlega zidovja, ki zapira pot.

(Dalje prihodnjič)

Razlika med tatovi

V ameriških ječah je nešteto tatov, ki so ukradli v blagu ali v denarju od 50c do par tisoč dolarjev.

Tatovi, ki so ukradli ali še krajejo milijone dolarjev, so odličnjaki, spoštovani, imajo privatne straže, policijsko zaščito, zaslobo na sodiščih in kadar potrebuje, so jim tudi kongresniki in senatorji na uslugo.

NESLOVESEN POVRATEK

Na sliki je Samuel Insull, ki gre po stopnicah z ladje Exilona na parnik newyorške obrežne straže. Povsod se je trlo radovednic. Več o tej komediji je pod sliko na 4. strani.

Preklic

Dne 17. januarja je bil priobčen v Proletarcu dopis z mojim podpisom, ki se je deloma tikal mr. Louis J. Pirca, urednika Ameriške Domovine, Cleveland, Ohio. Kar sem zapisal v omenjenem dopisu glede mr. Pirca je temeljilo na informacijah, ki mi jih je dal neki rojak, ki živi na Carl ave. v bližini E. 62nd St. in glede katerih sem verjel, da so bile resnične. Ko pa sem pozneje skušal dognati, koliko resnice je v meni danih informacijah, sem dognal, da so bile te informacije, ki mi jih je dal omenjeni, neresnične in netočne.

Vse te izjave, ki so bile objavljene v mojem dopisu v Proletarcu z dne 17. jan. 1. 1934, ne odgovarjajo resnici, o čemer sem se prepričal pozneje in ker ne želim delati krivice mr. Pircu, tem potem preklicujem zgoraj omenjeno poročilo, ker sem se prepričal, da ni temeljilo na resničnih informacijah, katere sem objavil v dobri veri, da so bile resnične.

Upam, da bo ta preklic zadovoljil mr. Pirca in da bo s tem popravljena krivica, ki se mu je zgodila.

V Clevelandu, Ohio, dne 12. maja 1934.

Frank Barbic.

Glasbeni uspeh Svobode in Slavca v Detroitu

Detroit, Mich. — Opereto "Ciganska nevesta", katero sta vprizorila zbor "Svoboda" (odsek kluba št. 114 JSZ) in "Slavec" dne 6. maja v češki dvorani, je poslušalo veliko občinstva. Vsi sedeži so bili zasedeni in precej ljudi je stalo ob straneh dvorane. Galerijo pa je zasedla mladina (otroci).

Opereta je bila v Proletarcu in Prosveti dobro oglašana. Vse priznanje tema listoma, ki sta s priobčevanjem dopisov pripomogla k veliki udeležbi. Oba zbor se jima zahvaljujeta za naklonjenost.

Igralci, pevci in pevke so svoje vloge povoljno izvršili. Avdijenca jih je nagradila z dolgimi aplavzi.

To operetno predstavo je posetilo tudi nekaj Hrvatov, Čehov in Američanov, ki so se potem, ko je bila končana, o nji zelo pohvalno izražali in nam čestitali. Dva Američana, ki sta kupila vstopnice od podpisanega, sta po naši predstavi izjavila, da sta videla v down townu že razne igre in plačala po \$2.50 vstopnine, pa nista imela toliko užitka kakor pri predvajanju naše operete.

Nekateri posetniki so začeli takoj priporočati, naj zborata to krasno muzikalno predstavo ponovita, ker bi jo rad marsi-

kdo še enkrat slišal. S tem priporočilom soglašam, posebno še zato, ker se precejšnje število detroitskih Slovencev ni moglo udeležiti prve predstave 6. maja, nekateri pa bodo prišli, ker so zdaj od posetnikov res uverjeni, da tako fine glasbene predstave še ni bilo na našem odru.

Po predstavi je ljudstvo ostalo v dvorani na zabavi. Naše kuharice so vzorno stregle gostom z jestvinami, natakariji, pa so enako brzeli točiti pivo. Oba zbor se vsem, ki so stregle in pripravile jedila, natakarijem, rediteljem na predstavi, in sploh vsem, ki so pomagali pri tem ali onem delu, ali bili na kakršenkoli način na -uslugo, iskreno zahvaljujeta.

Ob tej priliki našemu občinstvu sporočam, da priredita klub št. 114 in pevski zbor "Svoboda" v soboto 19. maja domačo zabavo (večerinko). Vršla se bo na Six Mile Rd. v isti dvorani, v kateri so se vršile vaje za opereto "Ciganska nevesta". Na poset vabimo Slovence in brate Hrvate ter Srbe. In sicer ne samo iz "ista", ampak tudi iz "westa", "norta" in "souta". Godba bo izvrstna. Postrežba tudi. Ob enem bo na tej priložnosti priročila za ponovitev operete "Ciganska nevesta".

Torej na svidenje 19. maja v Slavuljevi dvorani.

Leo Junko.

Nov socialistični list

V Omahi, Nebraska, je začel izhajati socialistični list Leader.

Prispevki za kritje stroškov "Majskega Glasa"

II. IZKAZ.

Chicago, Ill. — Po \$5: Angeline Zaitz in Joseph Kristan; Peter Benik \$1; Anton Wouk 80c; Mary Svetlik 60c in Stanko Zele 30c, skupaj \$12.70.

Krany, Pa. — Druš. št. 70 SSPZ \$2; po 50c: Louis Sterle in Fr. Bavlek; po 25c: Joseph Kranje, Frank Terbar, Alex Demšar, Frank Naglič, Anton Gerbec, Fr. Baršič, John Jaršič, Anton Pirman, Matt Rus; Tony Suša 20c; po 10c: John Kosič, Frank Jernejčič, Joe Zakrajšek, John Kitt, Tony Tauselj, A. Milavec, John Hribar, John Zakrajšek, Louis Bavdek ml., Fr. Ošaben in James Daitle. Skupaj \$6.55. (Poslal Louis Sterle.)

Latrobe, Pa. — Mary Fradel 40c; Bridgeport, Ohio. — Klub št. 11 JSZ \$2.00.

Gowanda, N. Y. — Klub št. 12 JSZ \$1.00.

Rock Springs, Wyo. — Po 50c: Frank Grum in John Jereb, skupaj \$1.00.

Diamondville, Wyo. — Anton Tratin nabral med somišljeniki 55c.

Somersset, Colo. — Frank Remskar 25c.

Harrietta, Mich. — Frank Eržen 10c.

Skupaj v tem izkazu \$24.55. Prejani izkaz \$10.65, skupaj \$35.20.

Zopet nov klub! — Druge aktivnosti v Pa.

Hermine, Pa. — S sodelovanjem s. Straha, Berdnjka, L. Glasserja in njihovih soprog se nam je dne 6. maja posrečilo ustanoviti nov klub JSZ v Bridgevillu. Ustanovni sestanek se je vršil po seji društva SNPJ na Frayer Hill. Enajst navzočih se je vpisalo v klub, med njimi tudi odborniki društva. Tudi par zavednih, pogumnih žensk je zraven. Imam trdno upanje, da se bo s pomočjo vseh teh ne samo vzdržal na površju, nego tudi napredoval.

Ko sem bil med njimi, sem čul tudi govoric, da je v teku akcija za ustanovitev angleške postojanke soc. stranke. To so mi pravili, ko sem nairal podpise na peticije, s katerimi urgiramo predsednika Zed. držav in državne oblasti, da naj socializirajo zapuščene delavnice in tovarne ter jih izročijo v obratovanje brezposelnim pod vladno upravo. Brezposelni potrebujejo potrebin, radi bi jih izdelovali, toda privatni industriji se "ne izplača". Posledica je, da morajo nezaposleni in njih družine trpeti pomanjkanje.

Nekaj teh peticij smo že poslali. Jaz sem prejel na svoje z okrog 300 podpisov odgovor iz Washingtona, v katerem javljava, da bo vlada skušala na podlagi svojega sedanjega programa pripomoči k zaposlitvi vseh delavcev, če pa ne bo uspela, bo vzela v upoštevanje tudi sugestije, ki so navedene v resoluciji. Podpise za omenjeni predlog nabira okrog tisoč sodrugov in somišljenikov. Kdor je pri volji sodelovati naj piše po peticije na sledeči naslov: W. H. Richards, 411 Mass. Ave., Indianapolis, Ind.

V nekem listu sem čital članek, v katerem je rečeno, da so prispevali industrijski magnati l. 1932 šest milijonov dolarjev v prid kampanje za Hooverja in pet milijonov v prid Roosevelta. Člankar vprašuje: Kaj, če se bi tudi delavci zdramili in prispevali kakih deset milijonov dolarjev za izvolitev svojega kandidata?

Staro pravilo je, da kdor plača godbo, tudi naroča, kakšne komade naj igra.

Dne 7. maja bi v neki naselbini blizu Herminija lahko videli spored, ki ga je nameravala prirediti čitanka (chauteau) delavskega kolegija Brookwood. 14 oseb sodeluje v nji. Njih spored je zelo bogat, ampak vsled nezadostnega poseta ga niso predvajali. Čast vsem, ki so se odzvali vabilu, tisti pa, ki bi lahko prišli, pa niso hoteli, so napravili škodo sebi in delavski stvari. Če se delavci ne bodo bolj zanimali za delavske šole, za predavanja in prosvetne prireditve, ki so popolnoma delavskega značaja, ne bo militantnih vodij v njihove unije. Kajti delavci si naj zapomnijo, da zmage niso vselej odvisne od oficirjev, ampak od navdušenja in idealizma armade. Le bojovníki, ki imajo pogum ostati na svojih mestih, izvršujejo svojo dolžnost in le oni so del zgodovine. Mlačneži in sebičneži pa so običajno pozabljeni z dnem, ko jim narava utrga nit njih lenega življenja. Drugim pa kličem: Naprej v boju za osvoboditev mezdnih sužnjev! — Anton Zornik.

Leo Junko.

Nov socialistični list

Socialistična stranka v Wisconsinu je ustanovila socialistični tednik "Wisconsin Leader". List vam pošljejo na ogled, ako pišete na 536 W. Juneau St., Milwaukee, Wis.

Za visoke plače

Direktorij ameriškega telefonskega trusta (American Telephone and Telegraph Co.) je za visoke plače odbornikov, ki kontrolirajo korporacijo. Sposobni funkcionarji so vredni dobrega plačila, se glasi njegova izjava. Predsednik kompanije prejema \$212,000 na leto in mnogi drugi od \$20,000 do \$200,000 na leto.

United Socialist Drive

Največja ovira socialistični stranki je danes pomanjkanje sredstev. Če jih bi imela dovolj, da bi poplavila deželo z govorniki in letaki, bi njene postojanke in s tem politična moč delovstva vidoma rasla. V namenu, da se to oviro kolikor mogoče odstrani, zbira soc. stranka poseben fond za negovanje takih aktivnosti. Imenuje ga United Socialist Drive 1934. Dozdaj je prejela okrog \$7,000. Minimalna vsota je \$50,000, kar pomeni, da se storjen šele dober začetek.

Svojo kvoto, določena za posamezne države, so že dosegle Tennessee, Georgia, Kentucky in Arkansas. Tudi Arizona je že blizu kvote.

Klub, ki sodelujejo v kampanji, naj poskrbe, da bodo člani in članice obiskali z nabitimi polami somišljenike in delavce sploh, neglede na njih narodnost. Ta kampanja bo uspela le, če se zanjo zavzame dovolj sodrugov in sodružic.

Odslavljanje profesorjev v Madisonu zaradi prepričanja

Profesorji, ki so socialisti po prepričanju in aktivnostih, imajo na ameriških univerzah le malo gotovosti, da jih obdrže v službi. V prošlih 12 mesecih jih odslavlja tudi Wisconsinenska univerza, ki je imela vsled svojega liberalizma v upravi splošen sloves. Zdaj se tudi ona upogiba nazadnjaškemu valu. V imenovanem času so bili odslovljeni sledeči profesorji, ki so vsi aktivni socialisti: John Powell, Ross Stagner, Delos Otis, A. H. Tuttle in E. L. Vernon.

Odbor soc. stranke v Dane county (Madison, Wis.) je poslal predsedniku univerze Glenn Franku protestno resolucijo, v kateri obsoja zapostavljanje socialistov in diskriminacijo proti njim, kar je kvarno univerzi in njenemu učnemu redu, ob enem pa je prizadetim storjena krivica, ki se je ne da opravičiti.

Ivan Molek o fundamentalnih spremembah civilizacije

Chicago, Ill. — V petek 25. maja bo po klubovi seji v dvorani SNPJ predaval Ivan Molek o fundamentalnih spremembah civilizacije.

Po predavanju bodo na mestu vprašanja govorniku in potem bomo imeli še kako uro časa za zabavo. Vstop na predavanje in sejo prost vsem.

Člane in članice prosimo, da se udeležijo te seje točno, ker želimo, da se z dnevnim redom čimprej skonča. Kdor še ni napravil s tajnikom obračuna za vstopnice od prošlih klubovih priredb, naj to stori na tej seji. — P. O.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNÍ JEDNOTI NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA" Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00 Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

FENC'L'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA 2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill. Tel. Crawford 1382 Frisna in okasna domača jedila Cene zmerno. Postrežba točna.

AKO ste prejeli Proletarca, ne da bi si ga sami naročili, je vam bil poslan, ali pa izročjen po naročilu nekoga, ki želi, da ga prečitata in ako vam ugaja, da si ga naročite. Prečitajte to številko Proletarca pazno, in uvideli boste, da vam vaš prijatelj nudi list, ki je res vreden, da postanete njegov naročnik.

Zapisnik konference klubov JSZ in društva Prosvetne matice v severnem Illinoisu in Wisconsinu

Konferenca se je vršila dne 22. aprila 1934 v Fludernikov dvorani v Sheboyganu, Wis. Vslcd zakasnelosti tajnika Frank Novaka je otvoril sejo Chas. Pogorelec ob 10. dopoldne. Predsednikom konferencc je bil izvoljen Joško Oven, zapisnikarjem Chas. Pogorelec.

Zastopani so: Klubi JSZ.: št. 1 Joško Oven in Chas. Pogorelec; št. 37, Jacob Rožič; št. 45, Anna Mahnič; št. 180, Frank Candek; št. 235, Leo Milostnik in Frank Sepich; za angleški odtsek št. 37, Anton Kamnik ml.

Prosvetna matica: Društva SNPJ: št. 102, Chas. Pogorelec; št. 16, Frank Poličnik; št. 192, Mary Shular in Elsie Prislán; št. 104, Fr. Zupan in A. Jeršin; št. 234, Joe Widmar; št. 344, Fr. Nagode in A. Debevc; št. 14, Frank Velkovich; št. 119, Frances Zakovšek; št. 584, Anton Kamnik ml.; št. 19, JPZS, Frank Puncer; Santos, dr. Vjolica, Joseph Widmar; Čitalnica SND, Waukegan, Ill., Paul Peklaj; Gosp. odtsek SND, Waukegan, Anna Mahnič; Zenski odtsek Zadruga, Waukegan, Ill., Rozi Skala. Vseh zastopnikov je bilo 21.

Poročila zastopnikov: Za klub št. 1 obširno poročata Pogorelec in Oven. Eravita, da klub uspešno deluje v podporju vseh svojih odtsekov, to je dramskega, pevskega in mladinskega, na političnem in prosvetnem polju; zlasti je agilni mladinski odtsek z diskuzijami, kakor tudi s prodajo literature; dramski in pevski odtsek sta večkrat nastopila tudi na prireditvah drugih organizacij. V članstvu beleži klub znaten napredek. Prošlo jesen smo priridili piknik za Proletarca, ki je prinesel \$75.50. Zasluga za poraste članstva je največ pripisati posebnemu agitatoričnemu odboru. Priporočata, da naj izvolijo podobne odtseke tudi ostali klubi tega okrožja. Med poročili dospe konferenčni tajnik Frank Novak, ki je zakasnil poradi neprilike na železnici. Preide se na čitanje zapisnika prejšnje konference, ki se sprejme s popraskom sodružice Mahnič, da se je v

Waukeganu organiziral angleški klub, namesto angleški odtsek kluba št. 45. S tem popravkom je zapisnik sprejet. Tajnik v svojem poročilu navaja vzroke, zakaj se je konferenco odložilo za ta čas. Pravi, da največ vsled slabih ekonomskih razmer in pa, da pred nami ni bilo tako važnih zadev, ki bi bile nujne. Navaja, da se je agitralo v društvih za pristop k Prosvetni matici, toda ta agitacija je vsled slabih razmer zelo otežkočena. To je glavni vzrok, da nismo dosegli večjih uspehov. V finančnem poročilu navaja, da je konferenca od zadnjega zborovanja imela \$5.05 stroškov, v blagajni pa je \$41.98 gotovine in dve delnici za dom JSZ ter Proletarca, skupaj \$91.98.

Nadaljuje se s poročili. Rožič za klub št. 37 poroča, da so v organizaciji aktivni. Priridili so več zabav in prošlo jesen zaeno s klubom št. 180 (West Allis) piknik v prid Proletarca, ki je prinesel \$41.59 čistega prebitka, posamezniki pa so prispevali \$5.91, skupaj \$47.60.

Za klub št. 45 poroča sodružica Mahnič. Navaja težkoče, ki jih imajo v agitaciji. Prošlo jesen so priridili piknik in prid Proletarca, ki je prinesel \$40 čistega prebitka. Za klub št. 180 poroča s. Candek. Pravi, da so imeli nekaj priredb, ki so bile večinoma uspešne. Člani kluba so agilni pri delu za klub in stranko. Njihovih priredb se radi udeležujejo tudi angleški sodruzi z županom Baxterjem na čelu. Bili so delavni pri zadnjih volitvah, kjer je stranka prvič v zgodovini mesta dobila večino v šolskem odboru.

Za klub št. 235 poroča s. Milostnik. Pravi, da imajo 18 dobrostoječih članov, ki so aktivni v vseh oziirih. Ustanovili so svoj dramski in pevski odtsek, ki povoljno napreduje. Njihove priredbe so dobro obiskane, kar je dokaz, da se socialistična ideja v sheboyganski naselbini širi. Pričakuje večjega razmaha tudi v članstvu čim se razmerje obrnejo na boljše. Pri zadnjih volitvah so bili aktivni zaeno z angleškim klubom in rezultat je, da

SAM INSULL "ZOPET DOMA"

Samuel Insull, svetovno znani bivši magnat elektran in plinarov, električnih cestnih železnic itd., ki se je po polomu svojega ogromnega "utilitarnega carstva" junija 1932 umaknil v Evropo, je bil 7. maja t. l. priveden v spremstvu agentov zvezne vlade nazaj v to deželo, da se zagovarja za sleparije z delnicami, radi katerih so naivni vlagatelji, ki so jih kupovali, izgubili več sto milijonov dolarjev. Sodišče je Insullu določilo \$200.000 porositva. Ker ga ni mogel takoj dobiti, je moral par dni v ječo. To pomeni, da je Insullov vpliv padel pod ničlo, dati ima še veliko prijateljev v bogataških in v političnih krogih. Ključ splahnelosti svoje nekdanje slave ni vrjeto, da bo kaznovan, pač pa pomeni njegov povratek novo bogato žetev za advokate na njegove in na vladne stroške. Na sliki spredaj v sredji je Insull ob svojem prihodu v Chicago.

je bilo izvoljenih 5 socialističnih supervizorjev in dva aldermana. Za dr. št. 102 SNPJ poroča Pogorelec. Pravi, da je bilo eno prvih, ki je pristopilo v Prosvetno matico, katero ves čas lojalno podpira, ravnotako druge akcije naprednega značaja.

Za št. 16 SNPJ poroča Poličnik. Pravi, da je njih društvo največje v naselbini in vedno v prvih vrstah v podporanju socialističnih akcij. V Prosvetno matico prispeva \$2 na mesec. Majskega Glasa je naročilo 150 iztisov.

Za št. 104 SNPJ poročata Zupan in Jeršin. Omenjata liletaturo ki jo izdaja Prosvetna matica, s katero so zadovoljni, in bodo tudi vnaprej podpirali to ustanovo. Pravi, da nalete sem in tam na potežkoče, posebno ob strani hrvatskih članov društva, toda napredna ideja je še vedno zmogala na njihovih sejah. Pridobili so v Prosvetno matico tudi društvo št. 24 SSPZ.

Za žensko društvo št. 192 SNPJ poročata Shular in Prislán. Pri delu za napredne ideje je vedno med prvimi. Za Mooneyev obrambni fond so nabrale \$4. Prosvetno matico so vedno podpirale, toda zdaj imajo težkoče, ker je blagajna srbka. Zadnje in tekoče leto je prispevala tajnica Frances Gradisher po \$5.00 v Prosvetno matico od svoje plače in se moramo njej zahvaliti, da je društvo še v tej ustanovi. Ne sicer, da bi ne hotele podpirati dobro stvar, toda razmere so včasih močnejše kot pa naši nameni. Kadar se te izboljšajo, bodo špet, pripispevale redno vsoto.

Za društvo št. 234 poroča Vidmar. Pravi, da je to društvo podpiralo napredne ideje in v tem smislu bo nadaljevalo. Enako deluje tudi samos. dr. "Vjolica". Za dr. št. 19 JPZS poroča Puncer. Izvaja, da kar se tiče podpiranja Prosvetne matice in drugih naprednih institucij, je bilo društvo vedno na svojem mestu. V odboru njihovega društva so sodruzi zastopani 100-odstotno.

Za dr. št. 344 SNPJ poročata Nagode in Debevc. Pravi, da društvo rado podpira P. M., kakor tudi socialistični klub, s katerim lojalno sodeluje. V zadnjih stavkah se je društvo odzvalo z gmotnim podpiranjem stavkarjev. V jeseni bo slavilo 30-letnico S. N. P. J.

Frank Velkovich, od druš. št. 14 SNPJ nima posebnega poročila. Društvo deluje v smislu naprednih idej. Frances Zakovšek poroča med drugim, da je žensko dru-

štvo št. 119 SNPJ takoj na prvi apel pristopilo k Prosvetni matici in jo ves čas lojalno podpira. Napredne članice skrbe, da je društvo delavno za naša načela in je uverjena, da bodo vztrajno delovale v tem smislu tudi v bodoče.

Za angleško poslujoče druš. št. 584 SNPJ poroča Kamnik, da deluje v naprednih smernicah; na sejah razpravljajo o dnevnih problemih z delavskega stališča.

O Čitalnici SND (Waukegan) poroča Paul Peklaj, da deluje na izobraževalnem polju že 27 let. Ima veliko zbirko slovenskih in angleških knjig ter časopisov, prireja predavanja itd.

Za Gosp. odtsek SND (Waukegan) poroča Anna Mahnič. Pravi, da je to organizacija, ki deluje za prosep Slov. nar. doma. Ker se članice ob enem zavedajo, da so tudi one proletarske žene, so smatrale za svojo dolžnost, da podpirajo tako ustanovo kot je Prosvetna matica.

Za Zenski zadrudni odtsek (Waukegan-No. Chicago) poroča Rozi Skala. Izvaja, da imajo 49 aktivnih članic. Naročene so na 4 iztise Proletarca tedensko, ki jih dele med nenaročnice. Organizirale so angleško poslujoče odtsek mladine, ki šteje 70 članov in članic. Delujejo v smislu pravi ženske zadrudne zveze, ki je svetovna organizacija in priznava razredni boj. Priporoča, da bi podpora in kulturna društva ter soc. klubi Prosvetne matice vsako leto skupno praznovali Prvi maj. Vsa poročila so vzeta na znanje.

Agitacija za JSZ in Proletarca. Vidmar smatra, da mora biti naša največja naloga agitirati za razširjenje Proletarca. Oglasi se k temu predmetu Joško Oven, ki slika agitacijo ter njene načine pri delu za širjenje našega tiska v prošlosti in naglašja uspešnost, ki so jih imele takozvane "deležne nedelje". To je bil poseben dan, na katerega so se agitatorji skupno lotili dela za pridobivanje naročnikov Proletarcu in za razpečevanje socialistične literature. Dogodki zadnjih let nas silijo, da se bomo morali zopet lotiti podobnega načina agitacije.

Puncer se strinja s priporočilom za rdeče nedelje. Vprašanje pa je, kje dobiti sposobne agitatorje? Smatra, da bi morala biti naloga P. M. poleg izdajanja knjig agitacija za Proletarca. Sepich je mnenja, da bi se morali prilagoditi ameriškim razmeram. Navaja, kako delujejo kapitalistične stranke, da pridobe ljudstvo. Frank Novak se pri-

družuje idejam Ovna, kar se agitacije tiče. Meni pa, da bi moral biti list pisan v lažje umljivem jeziku. Pridružuje se mu tudi Zakovškova. Zdi se ji, da je pretežak za začetnike. Vidmar pravi, da list ne more pisati drugače kot piše, ako hoče ostati socialističen. Trditvi, da ga ljudje ne razumejo, ne verjame. Agitirajmo zanj na vseh koncih in krajih, pa bomo uspeli.

Oven pravi, da je list pisan v preprostem jeziku. Vzrok, da naša agitacija ni uspešnejša, je v tem, ker so sodruzi zaposleni več v drugih organizacijah kot v naših klubih. Proletarac mora pisati, ne kar masa "želi", pač pa kar ji je potrebno za njeno vzgojo v socialističnem duhu. V enakem smislu govori tudi Pogorelec. V razpravo posežejo še Candek, Debevc in Jeršin.

Po končani diskuziji je zaključeno, da Konferenca priporoča klubom tega okrožja, da organizirajo rdeče nedelje, katerih izključni namen bi bil agitacija za Proletarca in razpečevanje socialističnih brosur. Frank Novak k temu priporoča, da naj se za prvo tako nedeljo izda Proletarac z vsebino, kot si jo on zamišlja.

Pogorelec poroča o splošnem položaju pri listu in Zvezji. Pravi, da se polagoma izboljšuje. Am. druž. koledarja je bilo več razprodanega kot v zadnjih par letih. Tudi za Majski Glas je več naročil kot lansko leto. Treba pa bo še mnogo nara, da pridemo na številno naročnikov, kot smo jih imeli pred krizo.

Zaključeno je, da koder mogoče, naj klubi naroče list svojim brezposelnim članom in somišljenikom, upravi lista se pa naroča, da te sugestije priobči v listu.

Razno. O splošnem položaju v sheboyganski naselbini poročata Stih in Milostnik. Sta mnenja, da sodruzi vse premalo agitirajo v društvih za pristop k Prosvetni matici. Priporočata, da tajništvo Prosvetne matice pošlje vabilna pisma ako le mogoče že za decemberske seje. Glede kluba izvajata, da si je utrdil svoje stališče. To dokazujejo tudi dobro obiskane priredbe kluba. Treba je bilo mnogo dela, toda je rodilo sad in danes se na nas gleda vse drugače kot pred leti. Imamo ovire kot drugod, toda z vztrajnim delom bodo premagane.

F. Novak poroča o splošni situaciji v Milwaukeeju. Nadzorni odbor poroča, da so knjige in računji tajnika v redu. Se vzame na znanje.

Sepich vabi zastopnike, da se udeležijo shoda in veselice, ki se vrši ob 8. zvečer. Sprejet predlog, da naj se pribodnjo konferenco skliče enkrat v jeseni v Waukeganu. Ob enem naj se isti dan aranžira velika manifestacijska priredba v prid konferenčne blagajne. Aranžmo se prepusti tajnici konference in klubu št. 45.

Ker je dvomljivo, če se bo vršila prihodnja konferenca pred X. rednim zborom JSZ, je sklenjeno, da se izvoli delegata že na tej konferenci. Nominirana sta Frances Zakovšek in Frank Novak. Izvoljen Frank Novak.

Volitve odbora: Frances Zakovšek, tajnica Konference. Organizatorji: Sheboygan, Milostnik; Milwaukee, Novak; Waukegan, Mahnič; West Allis, Puncer; Chicago, Oven.

Konferenco je posetilo tudi nekaj članov angleškega kluba. Izmed njih je pozdravil konferenco s. Van Allen ter ji želel mnogo uspeha. Izrekel je ob enem priznanje klubu JSZ v Sheboyganu za njegovo delo v prošli volilni kampanji. Zaključek seje ob 8. uri zvečer.

Joško Oven, predsednik. Chas. Pogorelec, zapisnikar.

Plače in cene

Statistika o plačah in cenah potrebnih pravi, da so se prve povisale 8 odstotkov in druge 28 odstotkov. "Standard of living" je vsled tega še bolj padel.

Delavsko časopisje in delavska propaganda

Nanticoke, Pa. — Kaj naj poročam, da bi vsem ustregel, si mislim včasih. Pa je nemogoče, da bi zadovoljil vse od kraja.

Med delavsko ljudstvo prihaja dnevno milijone izvodov raznih listov. In kakšen je ta tisk? Pretežno zavajalen, v službi sedanjega sistema. Kapitalistični tisk je strup za delavčev razum, posebno še za njegovo dego. O tem imam nekaj skušnj. Vedno sem si prizadeval odvračati svoje otroke od šunda in nazadnjaškega tiska vobče, ali tega je toliko, da jim pride v roke na en ali drug način. Zato moje prizadevanje ni moglo uspeti. Kapitalistični dnevnik skušajo držati pozornost čitateljev s posebnimi prilogami za ženske, o kuhi, z opisi mode, s križankami, z vsake sorte novicami, s "funnies" za velike in male otroke in s sportnimi prilogami.

Delavstvo za zgraditev svolega lokalnega tiska prav malo stori, in posledica tega je, da je skoro vse časopisje privatna svojina ljudi, kateri agitirajo za kapitalistični sistem. Organizirani so zelo dobro. Vzgoja mladine je v njihovih rokah. Delavsko gibanje zasmejujejo, kadar ga ne napadajo, in zato se delavskih časopisov ogibljejo celo mnogi izmed tistih, ki se radi potrkajo po prsih, češ, tudi mi smo napredni! A ko ga silijo, naj se naroči na delavski časopis, ima hitro pri roki kup izgovorov: ni denarja; ima že drug list; ali pa, da ima enega angleškega (s funnies) zaradi otrok.

Tako razpoloženje z ozirom na delavske časopise je med vsemi narodi, ki so zastopani v tej deželi.

Prvi majnik bi moral biti dan demonstiranja delavcev vseh dežel. V Zed. državah, o katerih pravimo, da so svobodna dežela, je za ta praznik mednarodnega delavstva najmanj zanimanja. Par sto tisoč delavcev, ki se ga zavedajo, pa v državi s 123 milijoni prebivalcev malo pomeni.

Prvič sem praznoval prvi majnik pred 34. leti v trboveljski dolini. Nikdar mi ne bo šel iz spomina. To je bil dan veselja, protesta in upanja za stare in mlade. Star še 17 let, takrat pač nisem toliko razmišljal o pomenu tega praznika. Tudi naša deca ne razmišlja, četudi pravi pregovor, "kar oče, to sin". Velikokrat je ravno obratno. Upanja pa se ne sme izgubiti.

Kjer sta mož in žena oba naprednega mišljenja je problem vzgajanja njihovih otrok enostavna stvar. Zal, da je teh bore malo. Med možem in ženo prihaja v nesetihih družinah do močnih sprekov zaradi razlik v prepričanju. Marsikatera družina se je razbila radi tega, pa če tudi je bila drugače mogoče vzorna in veskroz poštena. Tudi jaz spadam mednje, ker ni v meni, da se bi podal nazadnjaštvu. Saj me je oče, misleč, da vrši do bro delo, dovolj dolgo držal v temi. Zato pravim: Stokrat častejše je poginiti v uporni štvu, kot pa suženjstvu brez odpora.

Ker že pišem o prvem majniku, naj omenim, da je tukaj dan mirno minil. V Scrantonu je manifestiralo par tisoč ljudi. Evening News ter Wilkes-Barre Record sta poročala, da se je manifestacija vršila pod komunističnim vodstvom. V koliko je to resnica, ne vem. Danes je običaj, da krstijo vse za komunistično, kar ne odobrava sedanjega sistema.

V Hanoveru, Truesdale in

pri Bliss Colliery smo 1. maja piketirali. In tako sem tega dne razpečal precej izvodov prvomajske izdaje "New Leader". Nekateri piketi so se ga branili, češ, da ne znajo čitati angleško. Rekel sem jim, da naj ga dajo svojim odraslim otrokom. Nekaj Poljakov je tu, ki so dobri somišljeniki sode, stranke, a v splošnem meša pojme med delavstvom še vedno Rooseveltov "new deal". Nekaj nasprotstva nam delajo tudi simpatičarji komunistov.

Boj med tema dvema frakcijama je nesmiseln. Nauki socializma so pravilni, a zlodej je, ker jih delavci še ne zapopadejo. Namesto, da se bi uprli tistim vodjem, ki sejo razdor in onemogočajo eno fronto, se bo še nadalje frazarilo. Delavski razred v ceoti pa trpi posledice. Kar sem zapisal pred letom, ponovim zopet: ni vse zlato pri socialistih, pa tudi pri komunistih ni vse črno. Vzroke za spor se bi moralo odpraviti, pa bi prišla solidarnost v delavske vrste.

V Rusiji se socialistično gospodarstvo spolpolnjuje. Čemu se pripravljati o tem? Amerika je za socializem lahko dosegljiva, ampak dosežen ne bo, kolker ga delavstvo ne bo hočelo.

Če pa se organizira in se zavzame, da je pripravljeno za svoje cilje podvzeti kakršnokoli akcijo, bo zmogalo. Jasno je, da se kapitalizem brez borbe ne bo podal in da je pripravljen zavreči tudi parlamentarizem, samo da si podaljša življenje. Raditega se morajo delavci udeleževati ne samo v volilnih bojih, nego računati tudi z nasilnostmi vladajočega razreda. Proti našiljam pa bo uspešno, če bo pokazalo svojo silo. Jaz nisem za klanje. Delavci sploh niso zanj. Toda kadar nam boj urinejo, ni drugega izhoda. Če so delavce ne upre, da porazi sovražnika, bo pa on njega. Eden mora pasti. To se je izkazalo v Nemčiji in Avstriji. Tudi Amerika najbrž ne bo izjema.

Zato pravim: Organizirajte se. Opazujte vse in presoajte nesmiselnost frakcijske boje razumno, kajti le razumno, dobro poučeno delavstvo bo sposobno odpraviti razdrilne vodje in končati destruktivno frakcijske boje.

Za usposobljanje delavcev za njihovo veliko nalogo je treba dobrega, poštenega delavskega časopisja. Priporočam, da med Slovence širite posebno Proletarca in Prosveto, ki sta naša najboljša učitelja, med delavce v splošnem pa razširjajte tednik "New Leader". Tudi Milwaukee Leader je dober list. Naprej za delavsko časopisje in socializem! — H. Pečarič.

Popravek

V poročilu o prireditvi milvauskih društev SNPJ dne 29. aprila je bilo omenjeno, da je vodil spored Fr. Ermenc, predsednik milvauske federacije SNPJ. Omemba glede predsednika ni bila pravilna, kajti predsednik milvauske federacije SNPJ je Joe Vidmar, ki je eden njenih najagilnejših članov.

Prosvetna matica je ustanova za vsa napredna društva. Ali je vaše vključeno v nji?

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.
Tel. 1475

TISOČE LJUDI JE SPREJELO TO NENAVADNO POSKUSNO PONUDBO
Plinska kurjava instalirana in odstranjena — na naše stroške ako ne boste zadovoljni z njo
Citajte, kaj pravijo zadovoljni odjemalci o plinskem gretju

"Mi smatramo gretje s plinom za nekaj izrednega v primeri a stari načinom kurjave: je čisto, zdravo in udobno."
Dr. W. M. Struzynski, 704 N. Chicago St., Joliet, Illinois.
"Kako smo zadovoljni s plinskim gretjem" ... Izredno! V tem času sem moral vedno kuriti, po, zdaj tega ni več, nihi naslagnja promoga in odnašanja pepela."
Joseph F. Cepok, 521 S. Campbell Ave., Chicago, Illinois.
"Kadar grem z doma, šele vidim kako ekonomsko važnosti je regulator toplote. Ko ga enostavno naravnam, in ko se vrnem, ga premaknem in toplota se začne razširjati po hiši. Tudi Mr. Konigsmark je zelo zadovoljen z našim plinskim gretjem."
Mrs. Anna Konigsmark, 4019 Chullerton Ave., Chicago, Illinois.
"Človeško je, da povemo drug drugemu, ali jaz povem vsem, da je ni cenjeje, čisteje, udobnejše in zanesljiveje kurjave kot je gretje s plinom."
Dante R. Barone, R. Ph. 3251 West Division St., Chicago, Illinois.

Za nadaljna pojasnila telefonirajte ali se zglasite v bližnjem uradu plinske družbe.
GAS HEATING DIVISION
THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY
Ta poudarila velja tudi za kraje, ki jih oskrbuje s plinom PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS WESTERN UNITED GAS AND ELECTRIC COMPANY

ZA LIČNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

KOGAR SE TIČE

To ni uganka!
Kako naj izvrše revolucijo ljudje, ki so neoboroženi, ki so neorganizirani, in ki niti glasovati ne znajo drugače kakor za republikance ali demokrate?

Tudi vprašanje.
Ali je nepripravljena armada proti pripravljeni že kdaj zmagala? Ali je socialni preobrat mogoč v deželi, v kateri delavstvo ne zna izvoliti niti svojih aldermanov? Kdor je revolucionar in "za puško", naj se najprvo nauči agitirati za delavsko organizacijo. Kajti besede neorganiziranih zabavljivec ne porazijo nobene kandidata republikanske in demokratske stranke, v stvarkih ne pomagajo k zmagi in niti enega kapitalista ne primorajo na kolena. Zato so največji revolucionarji tisti, ki delavstvo pripravljajo v organizacijo. Brez močne delavske organizacije ne bo odločilnih delavskih zmag. Toliko tistim, ki mislijo, da so revolucionarji niti zato, ker govorijo o puškah, dasi niti mašek nimajo. — N. Z.

Naprednost v nenapredni smeri.
Mary Ivanush poroča v Enakopravnosti, da je bila v Clevelandu pred par meseci ustanovljena organizacija slovenskega naprednega ženstva, katere namen je razširiti svoj delokrog širom Združenih držav.

Smoter te organizacije slovenskega naprednega ženstva med drugim je, navajati članice k spoznavanju perečih socialnih problemov.
Če je to njih namen, čemu se rajše ne organizirajo v JSZ? Ze nesteto polovičarskih organizacij je bilo ustanovljenih med nami. Zivele so, dokler se niso ustanovitelji naveličali delati zanje, nekatere pa niso čakale niti toliko časa. Mary Ivanush in druge, ki so na čelu clevelandskega krožka imenovane organizacije, bi storile slovenskemu delavskemu žensstvu dobro, če bi svoje ženske klube organizirale v področju JSZ. To bi bila še večja garancija, da bi svojemu namenu dobro služile, četudi bi bilo delo nekoliko težje. Ampak bilo bi delo, ki bi RES vodilo k spoznavanju perečih socialnih problemov.

Dvoje mnenj.
Milwaški "Obzor" z dne 3. maja piše, da je bilo za Adamiča na njegovem milwaškem predavanju prejkone boljše, da ga niso prišli poslušati tudi Amerikanci, medtem ko Frank Klun iz Chisholma, Minn., v Prosveti z dne

3. maja naobratno trdi, kako priporočljivo je, da Adamič povsod predava angleško, da ga tudi tujerodeci lahko poslušajo.

Provokacije in revolucionarstvo.
To, kar počno komunisti in njihovi "hudlumi" v Milwaukeeju in Bridgeportu, Conn., proti socialistom, ni revolucionarno, ne v korist komunistični stranki, pač pa voda na mlin reakcije.

Iz Savla Pavel —
Ivan Jontez piše v Prosveti z dne 3. maja, da je na prireditvi društva "Strugglers" sodnik Frank Lausche zelo lepo govoril o dolžnosti naše mladine do SNPJ ter jo pozival, da naj nadaljuje z delom, ki so ga započeli ustanovitelji naše jednote.

Bilo je omenjeno pod tem naslovom prošli teden, da je Lausche spreten politik in vsi pretni politiki lepo govore. Ali govori, ki ugajajo, jih ne sprejme iz Savlov v Pavle. Delovanje človeka je tisto, kar šteje, in le po delu in pripravi se ga sodi. Sodnik Lausche je demokrat in bo deloval za svojo stranko, oziroma za ljudi v mašini demokratske stranke v Clevelandu, kateri pripada, nikakor pa ne v smislu načel graditeljev SNPJ.

"Glede Cankarjeve sohe"
Tak je naslov dopisa, ki ga ima Johana Pust v "A. D." dne 10. maja. Ko sem ga bral, sem se — ne vem kako in čemu, spomnil na Cankarjevega "Kurenta". Prijateljica Johana pohvali katoliška društva, ki so podzela "gotove korake", da se je "prišlo do prave in resnične cilja" na "Kulturnem (?) vrtu". In cilj seveda je soha škofa Barage. Če pa bo še kaj prostora, naj se kje v tem vrtu postavi tudi soha Cankarja in drugih "zasluznih mož". Mislija je pri tem na Toneta Grdino, katerega v dopisu posebej pohvali, in našega vsestranskega zaslužnega Lojzeta Pirca.

"Veren in praktičen katoličan"
V ljubljanskem katoliškem "Slovcu" je Andrej Kobal še zmerom oglašan za profesorja na Kolumbiji. Včasih sta to raco pogrevala le clevelandska slovenska dnevnikarica, eden celo v okvirju na prvi strani, in pa od konzulov navdahnjeni srbski listi. Ljubljanski "Slovenec" gre celo dalje in pravi, da ime Andreja Kobala "slovi po vsem angleško govorečem svetu". To je sicer napisal Andrej sam, kajti on ve, kako si je treba pisati

reklamo. Uredniki pa so pač podvrženi potegavščinam. In tako je profesor Kobal potegnil že marsikoga s svojimi dopisi, v katerih je poviševal sebe v deveto in devetnajsto nebo.

Še tole je iz ljubljanskega "Slovenca" (z dne 9. aprila) kakor poroča dopisnik "Prosvete":

"Pred časom je profesor Kobal, kot zaveden Slovenec in Jugoslovjan, ustanovil informacijsko pisarno v Nassau Street v New Yorku. Namen tega Kobalovega urada je bil Ameriko seznanjati z Jugoslavijo in Slovenijo. Ta urad se je imenoval Information Bureau, Press Advert. Prof. Kobal si je stvar lepo zamišljal in tepe organiziral, da bi v Ameriki vzbudil zanimanje za Jugoslavijo, kar bi bilo Jugoslovonom le v korist. Toda na jugoslovanski strani se je pokazala taka grda-malomarnost in brezbržnost, da je končno profesor Kobal svoj urad zaprl. In od tega je edina škoda na jugoslovanski strani. Ceneniti je treba še, da je bil prof. Andrej Kobal v prejšnjih letih bolj marksističnega nasiranja, da pa je sedaj globoko veren, praktičen katoličan..."

Kobal ni bil še nikoli marksističen-naziran. Pristopil je v Chicago v klub št. 1, mileš, da mu bo to v olajšanje pri njegovih ambicijah v SNPJ. Ker se je ukanil, je odstopil. Dobil pa je vsled lahkovernosti njenih upravnih odborikov na stroške SNPJ počitnice, kakršnih ni bil v zgodovini jugoslovanskih podpor-pnih organizacij še nihče deležen. Vzrok, da je sedaj "globoko veren, praktičen katoličan," pa je v Beogradu in v uradih jugoslovanskih konzulov v Ameriki, ki njegovih ambicij niso mogli upoštevati v zadostni meri.

Iz Kansasa

Kronikar iz Kansasa je precej zaostal s svojimi poročili. Ker pa nima opravičljivih vzrokov, je najboljšje, da se ne izgovarja, nego nadaljuje s tem dopisom in skuša popraviti kar je zamudil.

Prvo, delavske razmere kansaskih majnarjev. To je stvar, ki se je obrnila s slabega na slabše. Do 1. aprila je par večjih rogov vsaj nekoliko obratovalo. Ko pa je vlada naročila nekoliko zvišanja plač in skrajšanje delavnika, so lastniki te rove brž zaprli, češ, da ne morejo pod temi pogoji konkurirati s tistimi premo-govniki, ki spravljajo vrhno žilo preмога na površje s parnimi lopatami. Če je kaj resnice na tej trditvi, je dvomljivo. Fakt je, da se operatorji po-žvižgajo na vladne ukrepe in "new deal", ako jim ne nese. Če se jim dobiček ne zdi zadosten, ustavijo obrat, vlada pa nima ne moči in ne volje, da bi forsirala svoje odloke. Bilo bi pametno, da bi v takih okol-ščinah prevzela rove in jih o-bratovala za ljudske potrebe,

ampak to je od vlade zas-tonj pričakovati.
Premogarji so obupani, pa se poslužujejo vseh sredstev, da obrnejo pozornost javnosti na svojo mizerijo. Prirejajo pohode in od časa do časa us-tavljajo za nekaj dni tuđi ope-riranje parnih lopat. Obiskali so take premo-govnike tudi v sosedni državi Missouri, ampak oblasti Missourija so hitro poslale na mejo vojaštvo s strojnici in vojnimi letali, tak rešitelj imajo pred kansaskimi rudarji. Vsled te ovire je "marčanje" preko meje prenehalo. Ko pa je bilo pred nekaj tedni v Kansas Cityju, Mo., pri volitvah ubitih nekaj volilcev, in ko so oborožene tolpe gangsterjev terorizirale volilce ves dan, je ostal gover-ner gluha za apele, da naj pošlje v mesto vojaštvo za pro-tektiranje poštenih ljudi.
Kansasko oblasti nas boljše poznajo iz prejšnjih let, pa jim obetajo vsakojako pomoč, toda ostanejo le pri obljubah. Kljub temu je tudi obljubovan-je pametnejše kot pa pošiljati vojaštvo na bedne, obupane delavce in njihove družine. Vse to priča, da v kansaskih rudarjih še živi nekaj tistega uporniškega duha, ki smo ga poznali nekod.
Javna dela so do malega u-kinili. Le družinski očetje imajo priliko zaslužiti pet do de-set dolarjev na mesec. (Pro-sim, na mesec!) Kako naj se s to vsoto prežive, je njihova briga. Pri deljenju teh služb in življenjske večkrat pogleda na prijatelje, radi tega prihaja iz vrst brezposelnih vsepolno pri-tožb proti pristranosti in za-postavljanju.
Zadnje čase so se začeli brezposelni organizirati za prirejanje shodov in demon-stracij. V sosednem Pittsburgu so "marčali" nad stroje in za-htevali, da naj se pri gradnji odnatega letališča vposli de-lavce namesto parne lopate. Uspeli so v toliko, da so usta-vili stroj, a za kazen je oblast prekinila z vsemi javnimi deli in ustavila vso podporo v Crawford County za teden dni; ob enem je zapretila, da se z delom prične šele ko brez-poselni obljubijo, ad se "po-boljšajo" in prenehajo z "mar-čanjem".
Na obupne apele so spet pričeli z delom, toda omenjeni stroj je ostal na svojem mestu in zajemal ter metal. Brezposelni so svoj pohod ponovili in ustavili stroj in delo. Potem se je ena trupa obrnila v Pittsburg in navallila na pomožni urad, v katerem upravljajo te obrate. Prihod brezposelnih je prestrašil nekaj žensk v uradu, ad so postale histerične. V uradu je bil tudi okrajni ko-misar Beasley, ki jim je ukazal oditi. Ker brezposelni niso hoteli takoj ven, je vrgel med-nje solznico, toda še predno je razpočila in izpuhtela svoj plin, so padli po njemu in mu premikastili kosti, da je ležal teden dni v bolnišnici. Pet de-lavcev je bilo aretiranih radi tega in pridejo pred distrikt-no sodišče. Vsem brezposelnim v Crawford County pa je bila za kazen ustavljena vsa podpora, z zahtevo, da se "po-boljšajo". To je trajalo 10 dni, predno so zopet pričeli deliti delo in pa podporo v živilih.
To bo za to številko Prole-tarca dovolj. Drugi teden pride-jo na vrsto politične in druge zanimive novice.

Kronikar.

Listnica uredništva

S. Zaveršnik je postal za-pisnik vzhodnoohijske konfe-rence v Power Pointu in je v tiskarni že postavljen. Ker v tej številki ni bilo zanj pro-stora, bo objavljen v prihod-nji.

Thomas v radiu

Norman Thomas bo govoril v radiu v petek 25. maja. Nje-gov govor bo oddajala Natio-nal Broadcasting kompanija. Predmet: "Prihodnjih trideset let — kakšen svet se izelimi iz njih?"

Ali ste že poravnali naroč-nino?

Ali ste že poravnali naroč-nino?

TO IN ONO

Cleveland, O. — Pri klubu št. 49 JSZ delujemo po malem. Na prošli seji smo prispevali v pomoč socialistom v Avstriji \$3 in v agitacijski fond soc. stran-\$1.50.

Prodali smo vse izrode Maj-skega Glasa, rojak Kožuh pa je še posebej nabral precej naročil in jih poslal v Chica-go.

Še v marsikaterem drugem oziru bi se lahko več storilo, če nas bi bilo več in bi vsakdo nekaj storil v prid socialisti-čne agitacije.

V Clevelandu so že nekaj tednov stavke na dnevnem re-du. Strajkujočim je treba po-magati gmotno in moralno. To delamo s pomočjo unij, na shodih itd. Na shodu 1. maja se je kolektalo za stavkujoče tekstilne delavce.

Dne 11. maja smo bili v Ma-sonic templu na večerji in sho-du Normana Thomasa. Slišali smo tudi Roy Burta, ki je bil l. 1932 socialistični kandidat za gubernerja v Illinoisu.

V pomoč avstrijskim sodru-gom se je na tej prireditvi na-bralo \$225, kar je lepa vsota.

Norman Thomas je med drugim dejal, da Roosevelt misli, da imamo preveč bom-baža. Resnica je, da ima ljud-stvo premalo obleke, ker nima zaslužka, da si jo bi kupilo.

Upton Sinclair misli, da ako pove ljudstvu, da je demo-kracija, pa bo izvoljen. Toda z zanikanjem, kaj si, nika-mor ne prideš. Če si socialist, povej to in bodi ponosen na svoje prepričanje.

Ohio ima vse priliko, da postane socialistična drža-va. Industrialnih mest s far-marskimi okolicami je mno-go. Treba je zgraditi močne soc. poštojanke v mestih, te bodo pridobile farmerje v o-kolici in stranka bo postala odločujoč faktor.

Thomas je govoril tudi o kapitalističnem šolstvu, ki za-vaja mladino, o naraščajoči opasnosti fašizma in o neoz-dravljivosti sedanjega gospo-darskega reda. Izhod iz kaosa je izobraževanje delavcev v socialističnih naukih, da se vsposobijo za novo uredbo in pravo demokracijo. Če doseže to stopnjo, ne bo treba nika-ke diktature.

Frank Barbič.

Avstrijski sodrugi med slovenskimi so-drugi v Jugoslaviji

V pismu, ki smo ga prejeli te dni iz starega kraja, piše znan slovenski socialist med drugim tudi tole:

"Pri nas imamo zdaj večje število avstrijskih sodrugov-emigrantov, ki so se februar-ja t. l. borili v Avstriji. Stvar je za nas silno težavna, ker smo majhen pokret, kriza ve-lika; in vzdrževanje sodrugov, ki se nikjer ne morejo zapo-ati, pa precej stane. Sicer so slovenski sodrugi tako požrt-vovali, da si od ust trgajo ter dajejo avstrijskim borem; vprašanje pa je, koliko časa bo mogoče takšno breme no-siti."

Kdor razume, v kako bed-nih okolščinah žive slovenski delavci v Mariboru, Ljubljani, na Jesenicah in drugje, bo ve-del, kaj se pravi "utrgavanje od ust", če človek hoče pri svojih skromnih sredstvih po-magati drugim.

Največje breme je padlo na češke sodruge, ki vzdržujejo mnogo sto avstrijskih be-mencev in tudi nemalo število iz Nemčije.

Prispevki, ki so jih zbrali delavci v Angliji, Zd. drža-vah in v drugih deželah so u-porabljivani za podpiranje vdov in sirot padlih avstrij-delavcev in družin zaprtih so-cialistov, ki so ostale brez sredstev.

Ako le morete

poravnajte naročnino na Prole-tarca, ko vam poteče, čim-prej.

Prisedba na north side

Chicago, Ill. — V nedeljo 13. maja sta kluba št. 16 in 20 imela v dvorani na 2975 Cly-bourn Ave. priredbo s spore-dom, kakršni so redki na north side. Udeležba s strani Slovencev iz nasebine na se-vernih strani je bila majhna. Člani kluba št. 16 in 20 so raz-prodali med Slovenci in dru-gimi Jugoslovani nad 200 vstopnic, a mnogi kljub temu niso prišli. Bo pač treba še ve-liko dela, predno se ljudi uve-ri, da so dobre prireditve pro-svetnega značaja mogoče tudi v nasebini na severni strani.

Boljši je bil poset s strani Srbov in pa člansva kluba št. 1.

Spored je vodil George Ma-slach. Govorniki so bili Božo Stojanovich iz srbskem, John Rak v angleškem in Joško Oven v slovenskem jeziku. Dve pesmi je zapel mešan zbor "Sava" pod vodstvom Jaco-ba Muhe, in dve "Savin" kvartet v veliko zadovoljstvo občinstva.

Deklamirali so George No-vich, Natalie Chavich, Zagor-ka Bugarski, Florence Der-zich in B. Stojanovich.

Vprizorjena je bila drama "What Price Coal" v angle-ščini, v kateri so imeli vloge Ludwig Wipotnik, Katica Chiz-nich, Helen Peck, Lucille Swolshak, Zagorka Bugarski, Mike Novich in Frank Kri-schan.

Med odmori in po konča-nem programu na plesni za-bavi je igral tamburaški zbor "Red Star", odsek kluba št. 20 JSZ.

Na zabavi se ni pozabilo na agitacijo. Pri vohu v dvorani je bila miža s socialističnimi pamfleti, "Proletarcom" in "Majskim Glasom". Člani so prodali tudi precej vstopnic za shod 24. maja, na katerem bosta govorila Norman Tho-mas in Max Winter.

Poročevalac.

Seznam prispevkov

Prispevki v pomoč žrtvam avstrijske-ga fašizma in v organizatorični fond socialistične stranke.

Cleveland, O. — Ludvik Vičič 25c; po 15c: Andy Trkman, Anton Pun-tar in neimenovani; po 10c: Louis Oblak, neimenovan, Mary Peterin, Walter Lazar, Ciril Pengov, Tony Lenarčič, Andy Zamej, Angela Dežman, Mrs. C. Perme, John Peč-jak, Frances Branisel, Caroline Hiti; neimenovani 6c; po \$5: J. Raim, in 3. neimenovani, skupaj \$2.16 (nabral Mike Trebec). — Vincent Jurman \$1.35, Vatro Grill 50c; po 25c: Frank Trebec, Louis Samsa, Frank Kovačič, Mrs. Kalan, Joe Cancula, Frank Su-starich, Pauline Zarnik, John Sim-čič, Joseph Fabjančič, Peter Segu-lin, Joseph Putz, John Lokar, Karl Semanich, Louis Eršte; Louis Jartz 21c; po 20c: Jennie Paulin in Julia Bradach; Rudy Rožane 15c; po 10c: Louis Belle, Anton Cukata, Joseph Trebec, skupaj \$6.41 (nabral Louis Zorko); — Rose Jurman \$5; po \$1: Leo Poljšak, Frank Ziberna, Matt Petrovich, Joseph Franceskin in Matt Bizjak; po 50c: Frances Lever, Jennie Wick, Martin Bouha, Anton Nagode, Frank Potrebujec, Lewis Kebuly, John Prudich in Anton Bu-dich, skupaj \$14.00 (nabral Leo Poljšak). — Po \$1: John Metelko in Joseph Likar; po 50c: Frank Kle-menčič, neimenovan, Edward Bran-isel, Ludvik Medveshek; po 15c: An-ton Abram in Anton Colarič; Rosa-lija Sumrada 10c, skupaj \$4.40 (na-bral Ivan Babnik). — Po 50c: Frank Ziberna in Matt Rihtar; po 25c: John Krebel, Louis Kulovec, Frank Mahne, Matt Pishler, Frank Azman, Stanley Dolene, Matt Brezovar in Joe Furlan; Louis Ceborn 15c; po 10c: Frank Močnik, Louis Zgonik, Joseph Medveshek, Anton Zeleznik, Jerry Bohine, Frank Gluch in Frank Fatur, skupaj \$3.85 (nabral John Krebel). Celokupna vsota \$30.82.

Vsem prispevateljem iskrena hva-la. Vsote so bile poslana na pristoj-no mesto.

Ivan Babnik, tajnik kluba št. 27 JSZ.

"Majski Glas"

Ako revije "Majski Glas" še nimate, piškite ponjo. Ima-mo še nekaj izvodov. Posame-zen izvod stane 20c.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

IV. IZKAZ.
Bridgeport, O. Nabrano na konfe-renci na Power Point, O., \$9.00, prispevek konference \$5, skupaj \$14.00. (Poslal Joseph Snoy.)
Arma, Kans. Anton Sular \$3.00.
Cleveland, O. Vincent in Rosie Jurman \$5.00.
Detroit, Mich. Andrew Grum \$2.
Nanticoke, Pa. Po 50c: Frank Kovačič, John Zeleznik, Frank Pipan, John Jereb in John Vitez; Louis Zeleznik 10c, skupaj \$2.35. (Poslal Henrik Pečarič.)
Waukegan, Ill. Čitalnica SND \$2. neimenovan 45c, skupaj \$2.45.
Bergetstown, Pa. Po 50c: George Prezel in Joseph Baje; po 25c: Anc. Jeram, Frank Laurich, Jacob Lesko-vec, Joseph Ferbežar in Louis Tru-šnovič; po 10c: Martin Klemenčič in Frank Bradac, skupaj \$2.45. (Po-slal Anton Jeram.)
Lawrence, Pa. Louis Britz \$2.00.
La Salle, Ill. Joseph Terdin \$1.50. (Poslal Frank Martinjak.)
Chicago, Ill. Rok Božičnik \$1.00.
Sheboygan, Wis. John Spendal \$1.
West Newton, Pa. Joseph Zorko 50c.
Hermine, Pa. James Paycor 50c, Math Drap 55c, skupaj \$1.05.
Cleveland, O. Po 25c: Ignac Rugel in Jack Selan, skupaj 50c.
Gowanda, N. Y. James Deklava 30c.
Helper, Utah. Frank Markovšek 25c.
Sharon, Pa. Joseph Cvelbar 25c. Skupaj v tem izkazu \$39.60. Prej-anji izkaz \$58.85, skupaj \$98.45.

Dober član organizacije je tisti, ki se zaveda odgovornosti, svojih pravic in dolžnosti.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organiza-cij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vaiega kluba ni vklju-čena, nam sporočite.

MAJ.

CHICAGO, ILL. — V četrtek 24. maja shod v dvorani Sokol Chicago na Lawndale Ave. Govornika Norman Thomas in Max Winter.
CHICAGO, ILL. — V petek 25. maja bo v dvorani SNPJ predaval I. Molek o fundamentalnih spre-membah civilizacije.

JULIJ.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 15. julija piknik kluba št. 27 JSZ in pevskega odseka "Zarje" na Pintar-jevih farmah.

AUGUST.

CANONSBURG, Pa. — V nede-ljo 5. avgusta konferenca klubov in društev Prosvetne matice.

SEPTEMBER.

DESETI redni zbor JSZ 1., 2. in 3. septembra.

Kupujem staro zlato

bodisi ure, uhane, prstane itd., po izredno visoki ceni. Zglasite se pri meni.
LEBER — ZLATAR
3817 W. 26th St., Chicago, Ill.
6504 W. Cermak Rd., Berwyn.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 540 W. Juneau Ave., MILWAUKEE, WIS.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.
NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

V četrtek 24. maja
OB 8. ZVEČER SHOD V DVORANI SOKOL HAVLICEK
2619 South Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.
Sklicujejo ga češki klubi s sodelovanjem kluba št. 1 JSZ.

NORMAN THOMAS
MAX WINTER

Glavna govornika NORMAN THOMAS in MAX WINTER.
Glasbeni del sporeda oskrbita tamburaški in pevski zbor "Karl Marx"
Predsednik shoda FRANK ZAITZ. — Vstopnina 25c. Vstopnice prodajajo člani in članice kluba št. 1. Dobite jih tudi v uradu Proletarca.

WHAT ARE WE HEADING FOR?

More than a half century ago Karl Marx proclaimed that "capitalism is its own grave digger," and if one follows carefully the trend of the poisoned press, it appears that he spoke with prophetic vision.

One July evening in 1912, while returning from a little international labor gathering on the outskirts of Paris, we had the distinguished pleasure of being accompanied by the late Jean Jaures, outstanding member of the French Chamber of Deputies, who was later assassinated because he was one of the daring statesmen who exposed the international munitions ring that was then fostering the world war.

In discussing the culmination of capitalist society Jaures contended that it is like a rock shot into the air. "It reaches its pinnacle and then descends. The nearer it approaches the end of its course the greater becomes its velocity."

Jaures too seemed to understand the vital forces that make for social changes for to the observing eye the most vivid evidence exists that the claims of these two great thinkers — Marx and Jaures — have since become historic realities.

Capitalism is digging its own grave and it is nearing the end of its historic mission with greater speed than ever.

Like with other social orders that lived and then took permanent leave to the limbo of antiquity, so with capitalism, it has come, it lived, it played its historic role, and it is now rapidly riding to its eternal demise.

And, like the ruling classes of other periods of history, and of other social orders, so the ruling class of today, stupefied by its greed and selfishness, is riding to an hastening doom.

The master of industry and finance stubbornly refuse to recognize that a revolution has taken place in their respective empires because of which a readjustment of the whole economic structure becomes inescapable. Their greed and avarice has prompted them to suck the lifeblood out of the social order without manifesting the slightest willingness to sustain the recuperative forces.

Science and inventors have been converted into milk cows for the idle rich. Rather than divert to labor that is displaced by the labor saving devices, the benefits of improved productive machinery by shortening hours and increasing pay, and thus retaining a buying power to sustain industry and commerce on prosperous basis, the hellish ghouls diverted the benefits to themselves. They pyramided their business ventures, water logged their financial structures until they collapsed

like a house built of cards hit by a gust of wind.

And what is the result? Millions of idle men and women, wrecked and ruined homes, relief stations throughout the length and breadth of the land, and there is no let-up.

The government of the United States, for the past year has attempted to stimulate trade and industry. The President of the United States appealed to industry to cooperate, but industry failed.

Industry was willing to reap the benefits but as usual refused to share them with labor. It was clearly a case of "take all you can and give nothing."

When industry failed to do its part the government prepared to enforce codes. A howl went up. The financial oligarchy that formerly held the government by the throat and compelled it to do its bidding shouted "Dictatorship!" All that was vile and foul in the capitalist system was invoked against government restraint of unbridled finance and industry.

And all the while the relief figures were mounting to staggering proportions.

We warned long ago that his procedure cannot be continued indefinitely. We warned

of the end of the journey and of disaster. Not because we cannot produce enough, but because we produce too much.

Critics are criticizing and opponents are opposing but there is no formidable organization outside of organized labor that points to a way out.

The American Federation of Labor demands shorter hours and higher wages to create an effective buying power. The big financial interests oppose this because it cuts into their dividends and profits on watered investments.

The Socialist party goes a step further and advocates the common ownership of the social means of life.

Tories, saturated with a prejudice born of stupidity and nursed by selfishness, cry aloud against any change from the days of the stage coach, although vital changes are taking place around them every day.

Like it or hate it, praise it or curse it, the recorded history of the world sustains the contention of Marx and Jaures that capitalism is its own grave digger and the nearer it comes to interment the faster it brings on its demise.

The Labor News.

THE BRAINLESS SLAVE

With the machine robot and the electro eye displacing labor, one need not be surprised to learn of the machine marvel that will displace thousands of mathematicians. Parts of the machine are on exhibition in Philadelphia. The "differential analyzer," as the machine is called, is said to solve in fifteen minutes a problem which required five government experts four months to find the solution.

First the hand, then the eye, and now the brain is being mechanized. Perhaps, by the end of the century the robot will displace most all human effort. It will not vote or strike; it will obey orders; it will not think a thought not approved by its owners; it will be the ideal worker, the most perfect slave in all history.

The brainless slave! The ideal of capitalist civilization!

The New Leader.

An Inferior

Any person, under the age of thirty, who, having any knowledge of the existing social order, is not a revolutionist, is an inferior. — G. Bernard Shaw.

FASCISM AND RELIGION

Intelligent workers who observe the rise of fascism in Europe know that it has a religious content. In Germany a large section of the Protestant faith is fascist while in Italy and Austria the ruling fascism is of the Catholic type. In the latter two countries' fascism has restored the union of Church and State. Not a week passes that press dispatches do not carry some reference to the religious or church aspects of fascism in one or more nations abroad.

This phase of fascism has the possibility of dividing workers in a way that would play into the hands of fascism in general. Whether a ruling class annexes a Protestant or Catholic church, a scientific or atheist cult, for its own purposes should not divert the at-

ention of the working masses into a futile debate over the faith or cult that is so annexed. No matter what religious or other phase fascism takes, it is the ally of the ruling class and the enemy of the working class. Protestant fascism is not the special enemy of the Catholic worker and Catholic fascism is not the special enemy of the Protestant worker. Fascism of whatever type is the enemy of the whole working class and to single out the religious aspect of a given type of fascism and to argue against it on that basis is for workers to play into the hands of the enemy.

In this country we have seen Jewish bankers singled out for condemnation, as though we would be satisfied if all bankers were Americans. There are big corporations in this country whose directors include Catholics, Protestants and Jews and they act as a unit in framing labor policies. They permit no religious differences to interfere with these policies. They act in accord with the interests of their class. The Catholic capitalist will sanction the breaking of a strike even though he may know that he is reducing the standard of living of workers of his own religious faith. The same is true of the Protestant exploiter and it is notorious that in the needle trades many of the worst exploiters of

Jewish workers' are Jewish owners of needle trades shops and factories.

The experience of the working masses in all countries shows that however much piety the exploiters of labor may profess they do not permit their religion to be the main concern in dealing with the workers. Working people should display the same intelligence. No matter what type of fascism rules, it places the workers of all faiths under the boots of the class that lives by the exploitation of labor. For this reason the Protestant worker should be the first to denounce German fascism and the Catholic worker should be the first to denounce Austrian and Italian fascism. For each to denounce the other type would be an exercise in hypocrisy and a desertion of the class ideal that should unite all workers in a common solidarity.

It is important to stress this matter as we have occasionally received material that is tolerant of Protestant fascism and opposed to the other and tolerant to the other and opposed to Protestant fascism. Whatever mask it wears, fascism means chains for all workers. All workers must oppose it no matter what church it annexes and oppose it with the economic arguments that apply to all its forms.—The New Leader.

HOW THE PEOPLE ARE MISLED

The capitalist press — by which we mean all the papers which support the present social system—does not dare to tell the truth to the people. To do so would be against the interests of the wealthy classes which those papers represent.

To get the truth about public affairs it is necessary to read a Socialist paper.

If most of the people of this country had been reading a Socialist paper instead of the capitalist papers, our country would not have gone into the World war. The capitalist papers did not tell the truth. They misled the people.

The Socialist papers told the truth but were not widely enough read to prevent the disaster.

The result of this failure of the capitalist press to be honest with the people was the terrific loss of life and money.

If the capitalist press had been telling the truth about economic and industrial problems in the past 10 years,

there would not have been any depression, for the necessary changes, to ward off the depression, would have been made in time.

But the Socialist papers were the only ones that gave the real facts and pointed the way. There were not enough of them to stem the tide.

In the future, as in the past, if the people read the capitalist papers they will meet misfortune.

Whenever a majority of them read the Socialist papers they will insist upon the changes essential to bring permanent and universal prosperity.

If you are not a regular reader of a Socialist paper, do not permit yourself to be misled and to remain in ignorance any longer. Subscribe for a Socialist newspaper. Money expended in that way will bring you greater value than any money you ever spent.

The Milwaukee Leader.

"Judge" Condemns War As "Ruin"

Stupid men, cynical men, selfish men go to and fro saying that a fine, big war would end depression. So it would, and end everything else with it. You can end a man's headache by chopping off his head.

There is a vocal element in our population which is dangerous and inimical to public welfare because it wants and urges war.

So before the ballyhoo gets any leader, put yourself on record against war. War with Japan, war in Europe, world war, any war, anywhere...

The world has a stomachful of what used to be called "practical people" — people just practical enough to drag us into the World War, just practical enough to send our economic structure crashing down, just practical enough to get 30,000,000 of the people of the world in a jam where they can't earn their keep. We want now people who are practical enough to

know that a great war would ruin the last chance that civilization has, that as former General Von Schoerich of the Imperial German army said at Alzertdam some time ago, "If humanity must endure another war like the last, there will be nothing left of what was once human culture but a miserable heap of ashes." — Judge.

The Best Argument

Mr. Whitney, president of the New York Stock Exchange, declares that, if the proposed securities act becomes a law, stock trading will be ended forthwith. If this isn't the best argument for the immediate passage of the bill, give us another one. — Unity.

STARVING THE SCHOOLS

When will the new deal rich education? Almost daily, evidence accumulates that recovery has not touched the nation's schools, for in large numbers they continue to close, curtail courses and sessions and to enlarge classes. Nearly 10,000,000 children — about 38 per cent of the nation's population of school age—will suffer directly this year from shorter school terms or no school at all.

America today is denying to an army of its children the training essential both to democratic government and to the carrying of the burdens of modern life. Education for the most part is being curtailed at precisely a time when wisdom would dictate expansion in order to give older children much-needed vocational guidance. — Wilbur L. Williams in April Current History.

The man who saves money these days isn't a miser — he's a wizard.

HIGHER AND "HIRE!"

THOMAS AND WINTER TO SPEAK HERE THURSDAY, MAY 24

On Thursday night, May 24th at the Sokol Havlicek Hall, 2619 So. Lawndale Ave., comrades Norman Thomas and Max Winter will speak at a mass meeting arranged by Yugoslav branch No. 1, the Bohemian and Lawndale Socialist branches. Besides the above two speakers, comrade Arthur McDowell will give a short talk, singing society Karl Marx will render a few vocal numbers and their string orchestra will entertain with a few musical numbers.

It will be for the first time that Thomas and Winter will speak here

in the Lawndale district. Every comrade and sympathizer is urged to help swell the attendance for this meeting. Max Winter, former vice-mayor of Vienna, Austria, will no doubt have an interesting talk on the heroic struggle of our Austrian comrades. Therefore no one should miss this meeting.

The admission is 25c. Tickets are available from all members, from Peter Bernik, secretary and at the office of Proletarec. Every member should try to sell as many as possible to assure a successful meeting.

Pub. Comm.

By DONALD J. LOTRICH

SEARCHLIGHT

A week's absence due to illness throws one out of line considerably. I would particularly have liked to comment on the May Day celebrations of New York City, Milwaukee and Chicago. Is it that the workers of Chicago are less affected by the depression than those of the other two mentioned cities? Is it that the politicians of the New Deal have such firm control over them that they cannot see the struggle? Or is it our methods and tactics that are responsible for such a meager attendance? Two mistakes of minor worth would help some; that of a better location and the presence of some national speaker. However, we should study the methods of Milwaukee and New York City and gain from them such points which we lack. Or is the May Day meeting the reflection of the strength of the Party of Cook County?

Party members of the 5th and 6th Congressional Districts met to nominate Joseph Jacobs for Congress in the 5th district and to set up a campaign committee. It is hoped that the Party will be strengthened considerably in this district because of the campaign. That, however, will depend on the amount of work placed into the campaign.

It is announced that the Cook County Socialist picnic will be held at Riverview Park on Sunday, June 17. Actually only 4 weeks remain which is absolutely too short a time for any effective preparation. However, since the time is limited we must work that much harder to get a big crowd. All we need to do in the County is "put over" one big worthwhile affair which would bring us enough revenue to liquidate our debts and we'd soon spurt to new life. As long as we are without funds and tied down with old bills little can be accomplished. So give your help to make the picnic a success.

The National Convention of the Socialist Party which is due to convene on June 1, 2 and 3 will have many vital problems to settle. One, which is wholly internal, will no doubt be, the extent to which the Party wishes to develop among the intellectuals and religionists. Opinions vary as to the soundness of a Party with a high percentage of professors, ministers, preachers, lecturers and religious leaders. Many of the elderly members, or should I say many old timers are dubious of the so called intellectual leadership. They seem to possess a fear that in its analysis amounts to nothing. They possess a lack of faith in the intellectuals, for no specific reason except that they fear to be misled. We have room in the Socialist Party for everyone who works by hand or brain and who is sincere and honest. We can no more do without a professor or an engineer in a Socialist Society than we can do without the farmer. All are important to the proper functions of a cooperative state. And if they join the party in its infancy all the better. Let them get the low down and as much Socialism now as possible. Better now than later. Of course, if this new element seeks to have a sayso in the management in the Party it is certainly no more than right that the old timers make some concessions in relinquishing their hold on some of the Party posts.

The Executive Committee of the Yugoslav Socialist Federation met last Thursday and discussed at length again the necessity for sending speakers and organizers into the field. A committee has been instructed to elaborate and work out the tentative plans submitted. We are handicapped because of the inavailability of reliable organizers and speakers.

Last Friday night the English Section of Branch No. 1 JSF held its regular meeting and a very interesting informal discussion took place. Various reports were made and the question of new members well reviewed. Our literature com-

THE FAILURES

The men who die the most wretchedly today, whose lives were most abject failures and whose death is simply annihilation, are the men who live for self alone, and who have no social vision, and who sink lower morally and spiritually than the lower animals from which they sprang.—Eugene V. Debs.

Braced

"My man, when you are tempted to drink think of your wife."
"When the thirst is upon me I am absolutely devoid of fear."